

**INWESTYCJE
GIEŁDOWE
RYNEK AKCJI W POLSCE**

Napisał Marcin Otorowski

Mierzyn 2003

SPIS TREŚCI

I. Wstęp	5
II. Informacje wstępne	9
2.1. Odczytywanie informacji z tradycyjnego wykresu giełdowego	10
2.2. Odczytywanie informacji z tabelki giełdowej.	12
2.3. Podstawowe pojęcia i terminy niezbędne do zrozumienia projektu	15
III. Informacje na temat Giełdy Papierów Wartościowych	18
3.1. Filozofia giełdy	19
3.2. Jak to wygląda od strony technicznej?	20
3.3. Jak tworzą się spółki akcyjne?	21
3.4. Rodzaje rynków	22
3.5. Systemy notowań giełdowych	23
IV. Akcje	24
4.1. Dlaczego warto inwestować na rynku akcji?	25
4.2. Korzyści i przywileje z posiadania akcji.	30
4.2.1. Zyski kapitałowe i dywidendy	30
4.2.2. Właścicielstwo lub współwłaścicielstwo firmy	30
4.2.3. Prawo poboru akcji	31
4.3. Rodzaje akcji	32
4.4. Zależności pomiędzy sytuacją na rynku, stanem gospodarczym a kursem akcji firmy.	34
4.4.1. Dlaczego warto inwestować w przedsiębiorstwa stabilne finansowo i gospodarczo?	35
4.4.2. Zysk kapitałowy	35
4.4.3. Dywidendy	36
4.4.4. Dlaczego firmom zależy na utrzymaniu wysokich kursów akcji?	37

V. Instrumenty pochodne od akcji	39
5.1 Warranty	40
5.2 Kontrakty terminowe	41
VI. Sposoby prezentacji i przewidywania stanu rynku	43
6.1 Analizowanie akcji spółek	44
6.1.1 Analiza fundamentalna	44
6.1.2 Analiza techniczna	46
6.2 Indeksy giełdowe	47
6.2.1 WIG	47
6.2.2 WIG 20	49
6.2.3 TechWIG	49
6.2.4 MIDWIG	50
6.3 Trendy	51
VII. Symulacja inwestowania w akcje	54
7.1 TPSA	55
7.2 SoftBank	56
7.3 Agora	58
VIII. Biura maklerskie – zestawienie ofert	61
IX. Zakończenie	69
Podsumowanie i wnioski	70
Bibliografia	72
Indeks tabel i wykresów	73
Aneks	74

I WSTĘP

WSTĘP

Dla większości osób rynek giełdowy jest kombinacją ciągu niezrozumiałych liczb oraz niejasnych i skomplikowanych wyrażeń, które te liczby opisują. Brak zrozumienia istoty mechaniki giełdowej oraz tych zależności jest główną przyczyną, dla której ludzie nie inwestują w papiery wartościowe. W naszym kraju ilość ludzi, którzy posiadają papiery wartościowe jest znikomo mała. Porównując sytuację w Polsce do krajów wysoko rozwiniętych wyraźnie widać dysproporcje w zainteresowaniu tym typem inwestycji. Dlaczego tak się dzieje? Jednym z głównych celów naszego projektu jest przedstawienie powodów, dla których inwestycje w papiery wartościowe są tak mało popularne. Chcemy też rozwiać wszelkie bezpodstawne obawy, związane z inwestowaniem na giełdzie oraz wskazać realne zagrożenia towarzyszące grze na giełdzie

Do papierów wartościowych wliczają się akcje, obligacje, warranty, kontrakty terminowe i inne. Najbardziej dochodowymi są niewątpliwie akcje – udziały we własnościach przedsiębiorstw. Jest to jednocześnie najciekawszy i najbardziej kontrowersyjny sposób lokowania pieniędzy, w którym możemy też najwięcej stracić. To właśnie akcjom, jako najciekawszemu sposobowi inwestowania, postanowiliśmy poświęcić nasz projekt. Chcemy w przystępny sposób przedstawić tą tematykę, jednocześnie dołożyliśmy wszelkich starań, by opisane przez nas rzeczy były jak najbliższe prawdom giełdowym. Samo posiadanie wiadomości nie jest jeszcze jednak kluczem do sukcesu – informacja musi zostać dobrze zrozumiana, by być wykorzystana w praktyce. Dlatego też wyjaśniając pojęcia posługiwaliśmy się jak największą liczbą przykładów, i to nie tylko tych typowo finansowych. Wiele bowiem zjawisk ma analogię w życiu codziennym – trzeba jedynie umieć je dostrzec.

Wokół akcji narosło mnóstwo mitów, niektórych całkowicie bezpodstawnych, innych po części opartych na faktach. Wskutek tego pojawiły się obawy ludzi – potencjalnych inwestorów, którzy zrazili się do gry na giełdzie. Za główny cel naszego projektu postawiliśmy sobie rozwianie wszelkich bezpodstawnych obaw, oraz wskazanie stopnia ryzyka

tego typu inwestowania. Chcemy omówić dokładnie i obiektywnie wszelkie procesy i mechanizmy, zachodzące na rynku giełdy. Tylko w ten sposób można przekazać odbiorcy wiedzę, z której w przyszłości będzie mógł korzystać, inwestując w akcje, obserwując notowania spółek itd.

Największy problem, wynikający z pracy nad projektem, to jego budowa. Kolejność przedstawiania działów była dla nas sporym kłopotem, ponieważ wszystkie procesy i terminy są ze sobą ściśle powiązane, i dlatego też ciężko jest wybrać ten „ważniejszy”. Niektóre z obranych przez nas rozwiązań mogą się wydać kontrowersyjne doświadczonym inwestorom giełdowym. Zapewniamy, że nie jest to jednak kolejność przypadkowa – jest ona wynikiem wielu rozważań i trudnych wyborów. Wierzymy, że kolejność przedstawiania poszczególnych terminów, procesów i faktów pozwoli odbiorcy projektu łatwiej zrozumieć temat.

Na rynku możemy spotkać wiele książek, poświęconych tematyce giełdowej. Dlaczego więc warto mimo wszystko przeczytać nasz projekt? Cóż, przy jego pisaniu posługiwaliśmy się literaturą fachową, i wiemy z własnego doświadczenia, że książki te nie spełniają swoich zamierzeń w stosunku do niezorientowanego, młodego człowieka, gdyż pisane przez fachowców informacje są przekazane trudnym językiem. Są one kierowane zarówno do mniej, jak i bardziej zaawansowanych inwestorów, więc ciężko jest w nich o „złoty środek”. Skomplikowany język może stanowić problem dla uczniów liceum, którymi jeszcze jesteśmy. Nasza prezentacja została skonstruowana i napisana tak, by nie interesujący się dotąd 17-latek mógł łatwo poznać wszelkie aspekty giełdy. Staraliśmy się, by informacje, które zawarte są w projekcie były przydatne w przyszłości do inwestowania na giełdzie, studiowania książek poświęconym finansom i innym podobnym zagadnieniom. Wierzymy, iż ten cel zostanie osiągnięty.

Chcielibyśmy podziękować wszystkim osobom i instytucjom, bez których ten projekt powstać by nie mógł, które w mniejszym lub większym stopniu przyczyniły się do jego powstania.

Praca niniejsza składa się z dziewięciu działów. Dział I jest w całości wstępem do projektu. Dział II zawiera podstawowe informacje na temat

akcji oraz giełdy, takie jak interpretowanie wykresów i tabelek giełdowych, jak również wyjaśnia podstawowe pojęcia, które będą używane w pracy. Dział III poświęcony jest giełdzie, jako miejscu sprzedaży i kupna akcji. W tym rozdziale opisane zostały zagadnienia, które nie są związane bezpośrednio z akcjami, bez których jednakże procesy z nimi związane mogą się wydawać nielogiczne. Opisane są tam filozofie rynku, rodzaje rynków i notowań, oraz inne zagadnienia, związane z techniczną stroną inwestowania w akcje.

Jedną z głównych części projektu jest dział IV, który opisuje wszelkie zależności, związane z rynkiem akcji. Przedstawione tam zostały korzyści z posiadania akcji, zagrożenia, które niosą tego typu inwestycje, zależności pomiędzy gospodarką a sytuacją na giełdzie i inne pojęcia, bezpośrednio związane z tematem akcji.

Dział V opisuje inne rodzaje papierów wartościowych, które bez akcji nie mogłyby funkcjonować – mianowicie warranty i kontrakty terminowe.

Dział VI poszerza informacje o interpretowaniu stanu rynku. Przedstawione zostały tam najpopularniejsze metody analiz, rodzaje akcji z punktu widzenia inwestora, rodzaje indeksów giełdowych, trendy i inne zagadnienia, które w przyszłości mogą pomóc przy pierwszych inwestycjach. Dział VII to symulacja gry na giełdzie, z uwzględnieniem faktycznych kursów akcji. Symulację przeprowadzono na akcjach 6 firm, natomiast w projekcie zaprezentowaliśmy akcje trzech z nich, tak, by pokazać różne rodzaje inwestycji.

Dział VIII traktuje o kolejnym technicznym zagadnieniu – mianowicie o pośrednikach giełdowych, jakimi są biura i domy maklerskie. Zestawiliśmy w nim oferty największym biur maklerskich, a także przeprowadziliśmy mini-symulację na trzech inwestycjach.

Zakończeniem projektu jest dział IX – zawiera on wnioski z naszych prac. Pod koniec pracy zamieściliśmy bibliografię, aneks , oraz spis tabel i wykresów.

II

INFORMACJE WSTĘPNE

2.1 Odczytywanie informacji z tradycyjnego wykresu giełdowego.

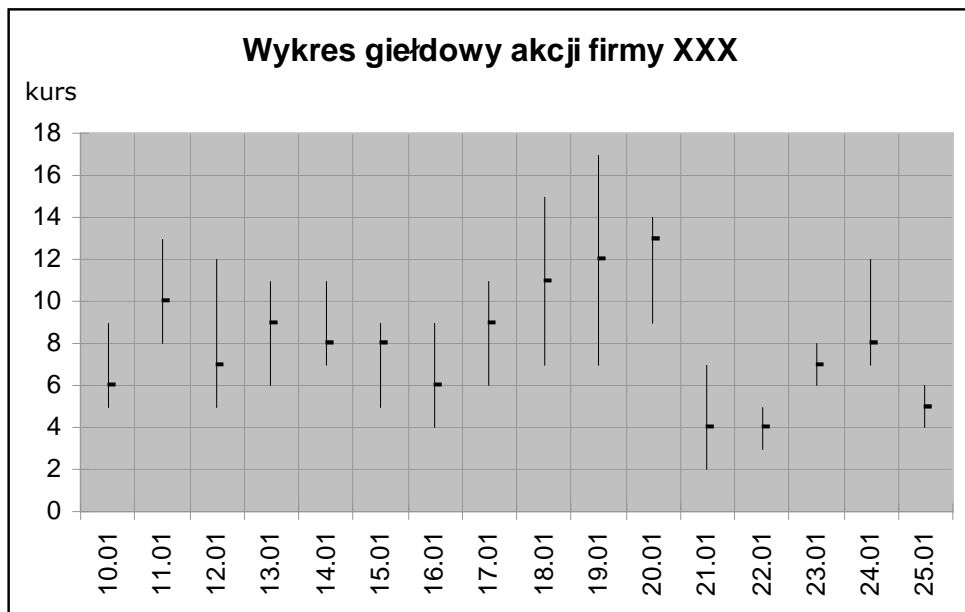
Inwestorzy wykształcili własny typ wykresu, który odpowiadał by ich potrzebom. Umiejętność odczytania danych z podstawowego wykresu giełdowego jest przy inwestowaniu taka, jak znajomość tabliczki mnożenia w życiu. Odczytywanie danych z tego typu wykresu jest bardzo ważne i może na pewno przydać nam się w przyszłości.

Wykres giełdowy jest jednym z wielu typów wykresów, dzięki któremu możemy odczytać następujące informacje:

- a) kurs z konkretnego dnia
- b) najwyższa i najniższa cena oferowana za akcję w transakcjach, które doszły do skutku
- c) tendencje spadku i wzrostu kursu akcji

Poniżej przedstawiony jest wykres giełdowy notowań kursu akcji firmy XXX. Spróbujemy odczytać z niego dane:

*Wykres 1
Tradycyjny wykres giełdowy*

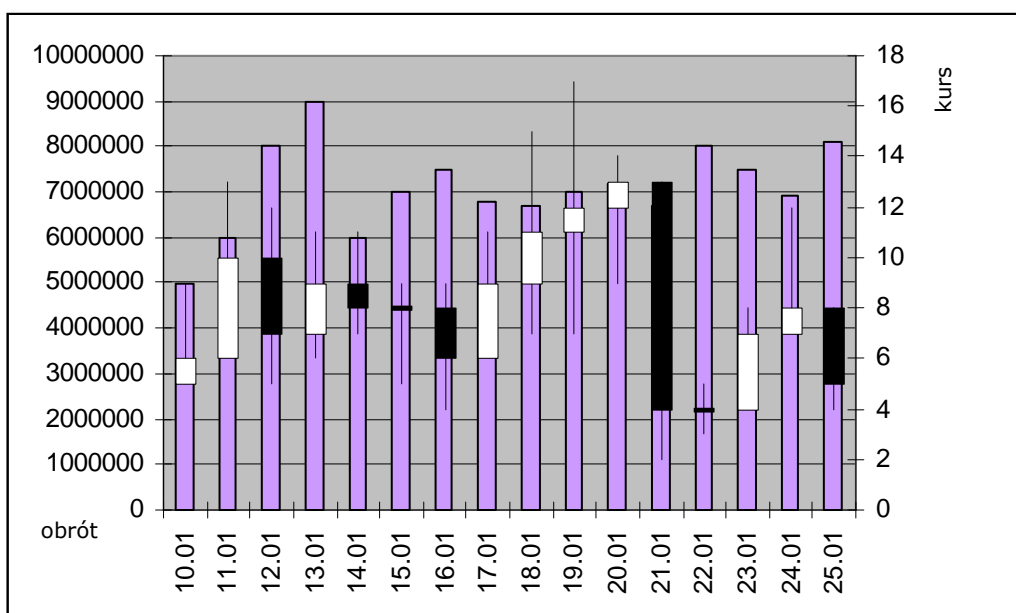

Aby odczytać średni kurs akcji z dnia 18 stycznia patrzemy na odpowiednią kolumnę. Znajduje się w niej odcinek z czarnym punktem

mniej więcej po środku. Ten właśnie punkt informuje nas o średnim kursie akcji, który podawany jest przy zamknięciu sesji giełdy. W naszym przypadku wynosi on około 11 zł. Różnice pomiędzy najwyższą a najniższą ceną akcji pokazuje nam odcinek. Jego najbardziej wysunięty do góry punkt informuje nas o maksymalnej cenie, za jaką gotowi byli kupić akcje kupujący. W naszym przykładzie cena ta wyniesie 15 zł. Punkt wysunięty najbardziej na dół to kurs minimalny, to znaczy najniższa cena akcji, za jaką gotowi byli sprzedać kupujący. W naszym przypadku wartość ta wyniosła 7 zł. W wykresie kursu akcji prawdziwej firmy różnice mogą być mniejsze, powyższy wykres ma jedynie zilustrować sposób odczytywania danych. Z wykresu możemy również odczytać tendencję. Spójrzmy na przykład na okres dni od 16.01 do 20.01. Widać dobrze, że mamy tendencję zwyżkową. Jest to podane w dużym uproszczeniu, gdyż fachowo zjawisko to nazywamy trendem. Trendom jest poświęcony osobny rozdział.

Przedstawiony typ wykresu jest jednym z najprostszych – istnieją bardziej rozbudowane, które mogą wyglądać jak ten poniżej:

*Wykres 2
Inny rodzaj wykresu giełdowego*

Z bardziej rozbudowanych wersji wykresu możemy sprawdzić łączny obrót (wartość wszystkich transakcji) za dany dzień, kurs akcji przy otwarciu i

zamknięciu sesji, oraz wszystkie wartości z poprzedniego wykresu. Nie będziemy się jednak nimi zajmować, ponieważ taki wykres spotyka się bardzo rzadko, a podstawowe dane, które można odczytać z wykresu 1 absolutnie powinny nam wystarczać. Jeśli jednak gdzieś uda nam się go zobaczyć, to powinna być dołączona do niego legenda, tak więc nie powinno być problemów z odczytaniem.

2.2 Odczytywanie informacji z tabelki giełdowej.

Wszelkie serwisy informacyjne, dane z poszczególnych notowań giełdowych są podawane najczęściej w formie tabelki. Ma ona tę przewagę nad wykresem, iż w przypadku dłuższego okresu czasu, dane zebrane w tabelce są łatwiejsze do odczytania, a także bardziej precyzyjne. Ponadto, z tego typu przedstawienia informacji dowiemy się wielu innych rzeczy, których nie dostarczy nam wykres. Przykładową tabelkę giełdową przedstawia nam poniższy schemat, opracowany na podstawie informacji giełdowych „Gazety Wyborczej”¹

Tabela 1
Odczytywanie danych tabeli giełdowych

NOTOWANIA CIĄGŁE													
52 tygodnie		spółka	kod	Fixing 10.00	Zmiana kursu w %	Notowania ciągłe			Fixing 16.10	Zmiana dzienna	Zmiana dobową	Suma obrotów (tys. zł)	Wskaźnik C/Z
Min.	Maks.					Kurs min.	Kurs maks.	Kurs ostatni					
43.8	65.5	AGORA	AGO	44	0%	44	45	44	44	0%	0%	1395	39.2
28.2	39.3	AMICA	AMC	29	0%	27.9	29	28.5	28.5	-1.7%	-1.7%	25	19

→ MAKS-MIN

W zaprezentowanej tabeli, pierwsza i druga kolumna pokazuje najwyższe i najniższe ceny osiągnięte przez poszczególne akcje w ostatnich 12 miesiącach (52 tygodnie). Wartości te wyrażane są w złotych, lub innej walucie dla innych państw. Z pomocą tych danych możemy pokusić się o wyliczenie zakres zmienności cen danej akcji, wyrażany w procentach. Aby to zrobić, obliczamy różnicę, pomiędzy kursem maksymalnym a minimalnym, otrzymaną wartość dzielimy przez kurs maksymalny. Wynik mnożymy przez 100, i otrzymujemy procentową zmianę pomiędzy najwyższym, a najniższym poziomem cen akcji w roku ubiegłym. W

¹ „Gazeta Wyborcza” z dnia 31 stycznia 2003, s. 31

naszym przykładzie dla akcji spółki Amica zmiana ta wyniesie $100 \cdot (39.3 - 28.2) / 39.2 = 28\%$. Jest to zatem znaczna zmiana.

Odrębny przypadek, który należy rozpatrzyć, to split akcji. Słowo „split” pochodzi z języka angielskiego, i oznacza mniej więcej tyle co „rozszczać”. Na tym właśnie polega ów proces. Zachodzi wówczas, gdy przedsiębiorstwo zmienia liczbę akcji znajdujących się w obiegu. W tym celu suma wyemitowanych akcji jest sumowana, a następnie dzielona przez połowę, wskutek czego jednej „starej” akcji przypadają dwie „nowe”. Możliwe też są inne proporcje, np. 2:3. Gdyby Amica zdecydowała się na split swoich akcji, to w przypadku, gdybyśmy posiadali jedną w cenie 29 zł, to po splicie zostalibyśmy posiadaczami dwóch akcji spółki o wartości 14.50 zł. W przypadku splitu w stosunku 2:3, jeśli byłibyśmy pierwotnie posiadaczami dwóch akcji po 29 zł, po podziale mielibyśmy trzy akcje o wartości 19.33 zł itd.

Firmy decydują się na split z wielu powodów. Najważniejszym jest możliwość sprzedawania akcji po cenie, zredukowanej o połowę, która powinna zachęcić inwestorów. Pojedyncza akcja, jako tańsza, wpływa na wzrost wolumenu obrotu, czyli lepszą płynność.

Wracając do tematu – gdyby w trakcie roku firma zdecydowała się na split, to prawdopodobnie ustaliłaby nowy kurs minimalny – równy „nowej” wartości akcji. Dlatego też musimy zwracać uwagę na to, czy przy wartości kursu maksymalnego nie ma literki „s” – symbolu splitu.

→ **NAZWA I SYMBOL AKCJI**

W trzeciej kolumnie tabeli 1 możemy znaleźć nazwę spółki. Nazwa jest teoretycznie oczywista – ułatwia nam zlokalizowanie interesującej nas spółki. Z powodu braku miejsca w prezentowanych tabelach, nazwy spółek skracane są często do minimum – np. Angora ma taką samą nazwę, ale już Mostostal Warszawa spotykany jest pod nazwą MOSTALWAR.

Symbole akcji są identyfikatorami poszczególnych walorów. Są nadawane przez GPW. Każda akcja notowana na giełdzie ma swój unikatowy symbol, składający się z trzech wielkich liter, wchodzących w skład nazwy przedsiębiorstwa. Dla przykładu: akcje firmy Agora mają symbol AGO, a Amic-i AMC.

→ FIXING 10.00 (CENA OTWARCIA), FIXING 16.00 (CENA ZAMKNIĘCIA)

Piąta i dziesiąta kolumna naszej tabelki informuje nas o cenie akcji w momencie rozpoczęcia i zakończenia sesji giełdowej. Stanowią one bazę dla licznych porównań – możemy łatwo obliczyć, o ile zmienił się kurs dzienny (aczkolwiek wartość ta jest często podawana jako zmiana dzienna), czy też zaobserwować różnice pomiędzy ceną maksymalną a końcową (możemy wtedy ustalić pobieżną interpretację tendencji). Cena zamknięcia kursu akcji jest zawsze równa cenie otwarcia następnego dnia.

→ NOTOWANIA CIĄGŁE – KURS MAKSYMALNY, MINIMALNY, OSTATECZNY

Trzy kolejne wartości pokazują nam, jak kształtowała się wartość pojedynczej akcji przez cały czas trwania sesji giełdowej. Kurs maksymalny podaje nam, za jaką maksymalną cenę inwestor był gotów kupić akcje (w przypadku, gdy transakcja zostaje zrealizowana, jej wartość jest dzielona przez liczbę zakupionych akcji). Kurs minimalny wyliczany jest podobnie jak maksymalny, przy czym informuje on o minimalnej cenie, za jaką gotowi byli sprzedać inwestorzy swoje akcje.

→ ZMIANA DZIENNA / ZMIANA DOBOWA

Te dwie wartości informują nas o wahaniami kursu akcji. Różnią się od siebie wartościami, które porównują. Zmiana dobową, wyrażaną w procentach, określa wahania pomiędzy kursem zamknięcia z poprzedniego dnia, a kursem zamknięcia z dnia obecnego. Zmiana dzienna, to po prostu procentowa zmiana ceny akcji pomiędzy otwarciem i zamknięciem sesji.

→ **SUMA OBROTÓW**

Wartość ta, wyrażana w tysiącach złotych, to zsumowane wartości wszystkich zawartych w tym dniu transakcji danymi akcjami. Należy jednak zaznaczyć, że jest on podawany podwójnie – to znaczy uznając osobno obrót po stronie kupującego i sprzedającego. Jeżeli w danym dniu zawarto 10 transakcji, każda po 1000 zł, to kupujący wydali $10 \cdot 1000 \text{zł} = 10000 \text{zł}$, natomiast sprzedający zarobili $10 \cdot 1000 \text{zł} = 10000 \text{zł}$. Sumując te wartości otrzymujemy 20 tys. zł, tak więc suma obrotów będzie równa 20. Czasem, oprócz sumy obrotów, możemy spotkać również wartość o nazwie WOLUMEN. Wolumen informuje nas o ilości akcji, które zostały kupione / sprzedane, przy czym jego wartość wyraża się pojedynczo, to znaczy np. tylko po stronie kupującego. Jeżeli więc dokonano 10 transakcji, po 2000 akcji w każdej, to wartość wolumenu wyniesie $10 \cdot 2000 = 20000$

→ **WSKAŹNIK C/Z**

Skrót „C/Z” oznacza „Ceny do Zysku”. Zazwyczaj wskaźnik ten znajduje się na samym końcu tabeli. Obrazuje on wartość akcji przedsiębiorstwa w odniesieniu do zysków, jakie przynosi. Co to oznacza? Posłużmy się przykładem. Wskaźnik C/Z dla akcji firmy Amica wynosi 19, a zatem wartość akcji jest dziewiętnastokrotnością zysku, jaki przypada na akcję. Łatwo wyliczyć, że zysk wyniósłby w tym przypadku $28.5 / 19 = 1.50$ na akcję. Wskaźnik ten zachowuje swą użyteczność jedynie w kontekście finansowym – może on ulec zmianie, i dlatego trzeba się również kierować innymi współczynnikami – historycznymi wahaniami akcji, aktualnym stanem rynku itd.

2.3 Podstawowe pojęcia i terminy niezbędne do zrozumienia projektu

Podejmując się tematu papierów wartościowych nie sposób nie wspomnieć o podstawowej terminologii, która będzie potrzebna w zrozumieniu treści projektu. W dziale tym zamieściliśmy podstawowe

terminy, które być może są znane czytelnikowi, a bez których dalsze czytanie jest pozbawione sensu. Terminy bardziej złożone są wytłumaczone przy zagadnieniu w którym się pojawiają. Terminy w tej części wyjaśniamy na podstawie książki "Inwestowanie na giełdzie – w Polsce i na świecie" E. Alexander Saenz, internetowej strony GPW oraz na podstawie źródeł własnych.

AKCJONARIUSZ

właściciel akcji.

BESSA

sytuacja nadmiernej podaży, czyli przewagi sprzedających nad kupującymi. Wpływa niekorzystnie na kurs akcji.

BIURO MAKLERSKIE (DOM MAKLERSKI)

pośrednik pomiędzy kupującym, a sprzedającym akcje. W praktyce właśnie tu zlecamy sprzedaż i kupno akcji. Najczęściej biuro maklerskie jest prowadzone przez bank.

GPW

skrót od „Giełda Papierów Wartościowych”

GRAĆ NA GIEŁDZIE

(potocznie) inwestować w papiery wartościowe

HOSSA

sytuacja nadmiernego popytu, czyli sytuacji, w której jest więcej chętnych do kupna niż do sprzedaży.

KAPITALIZACJA GIEŁDOWA

suma wartości wszystkich papierów wartościowych notowanych na giełdzie, liczona po aktualnym kursie. Dla przykładu - kapitalizacja rynkowa firmy XXX mającej milion akcji o wartości 10 zł wynosi 10 milionów złotych.

KOMISJA PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH I GIEŁD (KPWiG)

organ administracji państwowej; komisja koncesjonująca działalność na rynku papierów wartościowych, inspirująca i podejmująca działania zapewniające sprawne funkcjonowanie rynku papierów wartościowych oraz ochronę inwestorów

KURS AKCJI

informuje nas o średniej cenie jednej akcji w transakcjach, które doszły do skutku.

KRACH GIEŁDOWY

rzadka sytuacja długotrwałej podaży wszystkich akcji.

MAKLER

osoba, która, uzyskując pozytywny wynik z egzaminu na maklera giełdowego, zdobyła kwalifikacje, umożliwiające dokonywanie obrotu walorami giełdowymi w imieniu klientów

OBRÓT

Łączna wartość transakcji danej spółki lub indeksu. Jeżeli obrót dzienny wyniesie miliard złotych, to znaczy, że taką wartość miały zsumowane wartości wszystkich transakcji z udziałem akcji danej firmy.

PODAŻ

przewaga chętnych do sprzedaży nad chętnymi do kupna

POPYT

przewaga chętnych do kupna nad chętnymi do sprzedaży.

PORTFEL

w znaczeniu giełdowym oznacza spółki, wchodzące w skład większej grupy, np. portfel WIG20 to 20 spółek, które wchodzi w skład WIG20.

SESJA GIEŁDY

określony przedział czasu, w którym mogą być zawierane transakcje na giełdzie. Na giełdzie warszawskiej sesje odbywają się regularnie w miejscu zwanym parkietem, od poniedziałku do piątku, w godzinach 10:00 - 16:10

SPEKULOWAĆ

ponosić większe ryzyko inwestycyjne w celu osiągnięcia większych zysków

III

INFORMACJE NA TEMAT GIEŁDY PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

3.1. Filozofia giełdy

Na początku zadajmy sobie pytanie – po co ludzie grają na giełdzie? Odpowiedź jest bardzo prosta – chcą kupić tanio akcje, by potem drogo je sprzedać, tym samym zarabiając na całym interesie. W tym miejscu nasuwa się kolejne pytanie – co zrobić, by tanio kupić i drogo sprzedać? Doświadczony inwestor giełdowy zawsze powie, iż kluczem do sukcesu jest analiza kursów akcji. Ceny podlegają wahaniom, zarówno w krótkim, jak i długim okresie. Na tych właśnie wahaniami zarabiamy, lub też niestety tracimy.

Różnorodność strategii gry na giełdzie, faktów i mitów na jej temat powoduje, iż zastanawiamy się, jak należy grać, by zyskać? Każdy z inwestorów inaczej podchodzi do rynku i inaczej go analizuje. Wypadkowa tych opinii wpływa na ceny akcji i ogólne trendy. Jakkolwiek by nie interpretować stanu rynku trzeba zapamiętać dwa prawa, które rządzą rynkiem – prawo popytu i prawo podaży.

Prawo popytu mówi, iż przy tej samej ilości danego dobra, jego cena wzrasta wraz z liczbą chętnych do kupna. Podam prosty przykład, znaleziony w internecie. Wczesnym latem, gdy nieliczne zbiory truskawek trafiają na rynek, każdy chce posmakować tego owocu. Jest więc dużo chętnych do kupna, a ilość truskawek (czyli naszego dobra) jest ograniczona. Zjawisko to nazywamy popytem. Sprzedawcy ze spokojem ustalają ceny na wysokim poziomie (np. 10 zł za kilogram), gdyż wiedzą, iż Ci, co chcą je kupić tyle zapłacą. Na podobnej zasadzie działa licytacja – im towar rzadszy, tym więcej chętnych, co pociąga za sobą fakt, iż będą oni się przelicytowywać nawzajem.

Prawo podaży mówi, iż w miarę wzrostu ilości oferowanego dobra, przy stałym lub też ograniczonym popycie, cena tego dobra spadnie. Wracając do truskawek – mijają dwa tygodnie i na rynku pojawia się wysyp. Nasze targowisko zostaje zalane sprzedającymi (zjawisko to nazywamy podażą). Konkurują oni ze sobą, obniżając ceny, wskutek czego kosztują one teraz 2 zł za kilogram. Na wyższą cenę, lub chociażby tą z pierwszego przykładu sprzedawcy nie mają co liczyć, gdyż nikt rozsądny, mając do wyboru truskawki za 10 zł i za 2 zł nie wybierze tych droższych. Oferowanie

truskawek po starej cenie doprowadzi do zalegania towaru, który musi zostać jak najszybciej sprzedany. Obniżka cen jest więc niezbędna.

Powyższe zasady funkcjonują na tej samej podstawie w świecie akcji. Jeśli jest więcej chętnych do kupna akcji danej spółki, niż sprzedających to ceny akcji rosną w górę. Jeśli więcej jest sprzedających – ceny spadają. Na tych właśnie zasadach zarabiamy i tracimy pieniądze.

3.2 Jak to wygląda od strony technicznej?

Giełda jest miejscem, gdzie możemy kupować i sprzedawać akcję. Pełni ona funkcje pośredniczą pomiędzy nabywcą a kupującym. Giełda papierów wartościowych ujednolica ceny akcji oraz dokonuje bieżących notowań ich kursów. Podstawowa filozofia działalności giełdy została opisana w poprzednim punkcie. Teraz zajmijmy się bardziej czysto techniczną stroną inwestowania w papiery wartościowe.

Aby móc grać na giełdzie, niezbędne jest założenie konta maklerskiego. Można to zrobić w każdym banku. Makler będzie naszym pośrednikiem – w naszym imieniu będzie handlował akcjami. Wszelkie zlecenia zakupu i sprzedaży akcji zlecamy telefonicznie naszemu maklerowi, który za nas wykona wszystkie formalności. Przy podawaniu rodzaju transakcji możliwe jest także wymienienie minimalnej ceny sprzedaży lub maksymalnej ceny kupna. Oznacza to, iż jeśli przyjdzie oferta, spełniająca nasze wymagania, makler, wiedząc, co życzy sobie klient szybko zgłosi chęć kupna po danej ofercie, dzięki czemu będziemy mogli się stać posiadaczem lub sprzedawcą akcji.

Makler nie pracuje jednak za darmo. Jest zatrudniony przez biuro maklerskie, do którego należy się udać, by założyć konto, obsługiwane przez brokera (makler = broker). Oczywiście, wiąże się to z opłatami. Zestawienie ofert domów i biur maklerskich, oraz wysokości opłat i prowizji przedstawione są w dziale 7.

Podczas działania sesji Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie są dwa fixingi (notowania). Ustala się na nich kurs akcji. Kurs akcji to nic innego, jak średnia cena jednej akcji konkretnej firmy w transakcjach, które doszły do skutku. Wartość ta stanowi bazę do następnego notowania. Na podstawie kursu, a właściwie jego zmian dziennych, możemy stwierdzić, czy na akcję jest popyt lub podaż, i czy warto w nią zainwestować.

3.3 Proces wchodzenia przedsiębiorstwa na giełdę

Proces wchodzenia przedsiębiorstwa na giełdę nie jest taki prosty. Spełnione musi zostać wiele formalności, całość może trwać nawet 6 miesięcy. Poniższe punkty zawierają ogólny opis poszczególnych etapów wchodzenia na giełdę:

1. Emitentem akcji może zostać jedynie spółka akcyjna. Nie zamyka to oczywiście dróg na giełdę przedsiębiorstwom posiadającym inną formę prawną. Wystarczy, że właściciele przekształcą ją w spółkę akcyjną, lub zawiążą ją wnosząc majątek przedsiębiorstwa.
2. Następnym krokiem jest podjęcie uchwały przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy o publicznej emisji akcji, oraz o wprowadzeniu akcji spółki do obrotu publicznego oraz giełdowego.
3. W kolejnym etapie niezbędne jest stworzenie prospektu emisyjnego. Jest to plan wejścia na giełdę – mówi min. o typie, ilości i wartości akcji. Konieczna jest współpraca z biegłym rewidentem – osobą, która zbada kondycję finansową spółki, oraz biurem maklerskim, które będzie pełnić funkcje oferującego akcje spółki w publicznym obrocie, a także ew. doradców prawnych i finansowych.
4. Następnym etapem jest złożenie do Komisji Papierów Wartościowych i Giełd roboczej wersji prospektu emisyjnego wraz z wnioskiem, o wprowadzenie akcji do publicznego obrotu. Komisja przekazuje uwagi co do konspektu i sugeruje odpowiednie poprawki. Powinny one zostać uwzględnione w treści prospektu przez emitenta.

5. Po uzyskaniu pozytywnej decyzji co do emisji spółka składa wniosek o dopuszczenie do obrotu giełdowego akcji. Do wniosku dołączany jest ostateczny prospekt emisyjny.
6. Następnie przeprowadzona jest publiczna oferta. W okresie pomiędzy przydziałem akcji nowej emisji a ich rejestracją możliwy jest obrót na giełdzie Prawem Do Akcji (PDA)
7. Po zakończeniu publicznej oferty, rejestracji akcji nowej emisji przez sąd oraz zdeponowaniu wszystkich akcji dopuszczonych do obrotu giełdowego spółka składa wniosek o wprowadzenie akcji do obrotu na jednym z trzech rynków – podstawowym, równoległym lub wolnym. Zarząd Giełdy określa rynek i system notowań, oraz datę sesji, na której nastąpi pierwsze notowanie.

3.4 Rodzaje rynków

→ Rynek podstawowy

Segment rynku giełdowego, przeznaczony dla papierów wartościowych o najwyższej płynności, których emitenci charakteryzują się m.in. większym kapitałem i dłuższym okresem działalności to rynek podstawowy.

→ Rynek równoległy

Segment rynku giełdowego, przeznaczony dla akcji o niższej niż dla rynku podstawowego płynności, których emitenci charakteryzują się m.in. mniejszym niż dla rynku podstawowego kapitałem i krótszym okresem działalności.

→ Rynek wolny

Segment rynku giełdowego, na którym mogą być notowane spółki dopuszczone do obrotu publicznego, które nie spełniają warunków dopuszczenia do rynku podstawowego i równoległego

→ Rynek SITech

Segment rynku giełdowego dla spółek tzw. nowej ekonomii czyli spółek tworzących lub wykorzystujących innowacyjne technologie. Spółki już

notowane na trzech giełdowych rynkach, dodatkowo są prezentowane w segmencie SiTech.

3.5 Systemy notowań giełdowych

Oprócz podziału na rynek, w którym notowane są akcje, istnieje jeszcze określenie rodzaju notowania. Generalnie wyróżniamy dwa systemy: system notowań ciągłych i system notowań jednolitych. Różnią się one sposobem, w którym ustalana jest wartość kursu akcji. W systemie notowań jednolitych, kurs akcji jest stały pomiędzy notowaniami, zostaje zmieniony dopiero przy fixingu. Inaczej jest w systemie ciągłym – tutaj kurs akcji zmienia się na bieżąco, w zależności od przeprowadzanych transakcji. Spróbujmy wyjaśnić różnicę na przykładzie: firma zaczyna się gwałtownie rozwijać. W poszczególnych dniach obserwujemy wzrost kursu jej akcji. Jeżeli znajduje się ona w systemie notowań ciągłych, to bieżący kurs jest ustalany na bieżąco, na podstawie zawieranych transakcji. Obserwując zmiany na giełdzie zauważymy zapewne mniej lub bardziej jednolitą zmianę kursu. W systemie notowań jednolitych, kurs akcji jest stały pomiędzy fixingami, dlatego też śledząc wyniki dzienne nie zaobserwujemy żadnych zmian w wartości aktywów. Na kolejnym fixingu zostaje ustalony nowy kurs, na podstawie zawieranych transakcji, i będzie on obowiązywał aż do momentu kolejnego notowania.

IV AKCJE

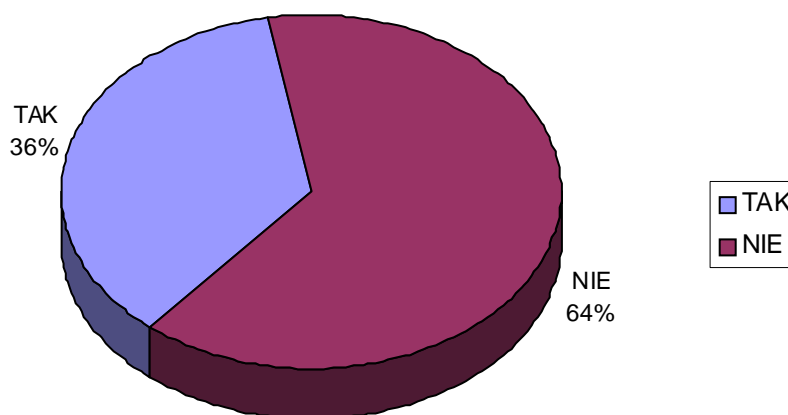
4.1 Dlaczego warto inwestować na rynku akcji?

Niemal nieograniczona lista rzeczy, w które możemy zainwestować pieniądze zmusza nas do zadania sobie pytania: dlaczego mielibyśmy zainwestować w akcje? Najważniejszym argumentem przemawiającym na korzyść tego typu inwestycji jest fakt, iż akcje to jedno z najlepszych rozwiązań inwestycyjnych. Istnieje tu możliwość wygenerowania dużo większych zysków w znacznie krótszym czasie, niż inne opcje inwestycyjne. Inwestycją, jak podaje Popularny Słownik Języka Polskiego pod redakcją Elżbiety Sobol nazywamy „nakład gospodarczy, którego celem jest stworzenie nowych, lub powiększenie istniejących obiektów majątku trwałego”. Z uwagi na to, iż celem jest stworzenie możliwości powiększania majątku, logiczne wydaje się umiejscowienie pieniędzy tam, gdzie możliwy zysk oraz szanse na zyskanie są jak największe.

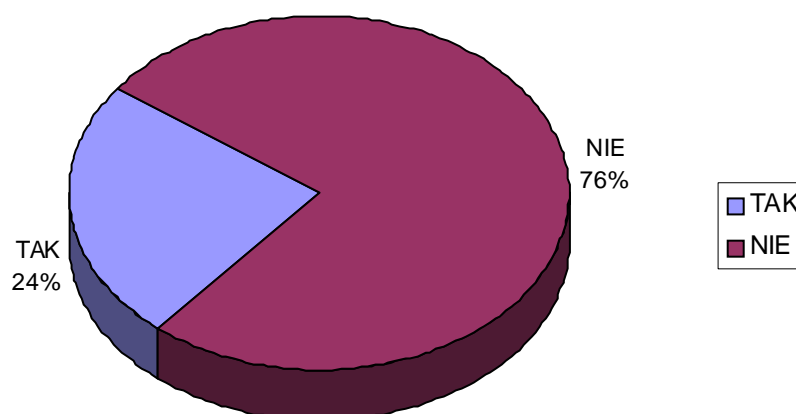
Aby przedstawić, jak powyższe argumenty trafiają do potencjalnych inwestorów posłużymy się przeprowadzoną specjalnie na ten cel wywiadem. Pytanie, zadane dorosłej grupie 25 kobiet i 25 mężczyzn brzmiało: czy inwestował/a pan/i kiedyś w akcje? Wyniki są następujące:

Wykres 3

Czy kiedykolwiek inwestował pan w akcje?

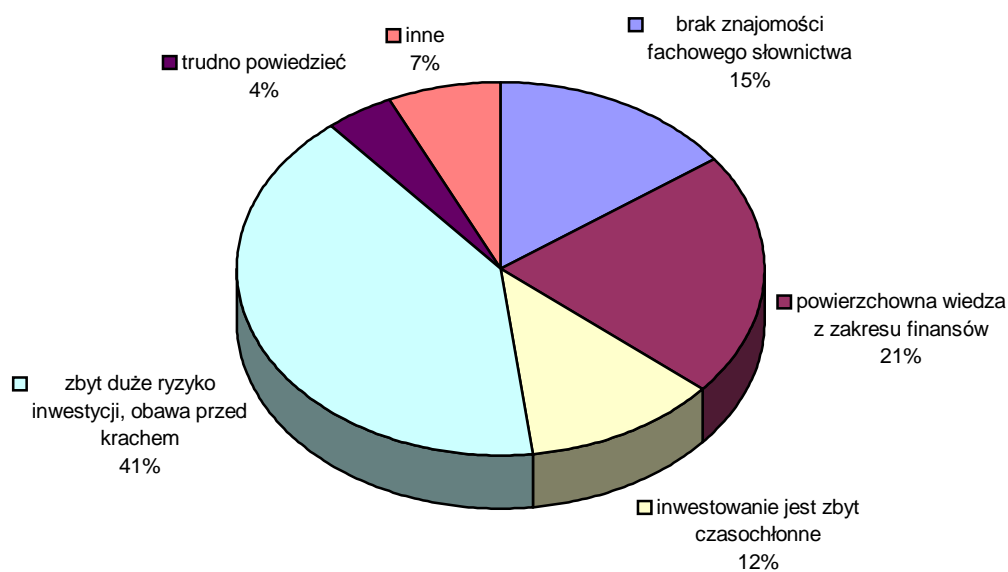
Czy kiedykolwiek inwestowała pani w akcje?

Z powyższych wykresów wynika, że jedynie 30% badanych grało kiedykolwiek na giełdzie. Dla porównania – na zadane tej samej grupie osób pytanie „czy posiadał/a pan/i kiedykolwiek obligacje” odpowiedź „TAK” udzieliło ponad 50% badanych. Dlaczego więc, pomimo, iż sprzedając i kupując akcje można osiągnąć spore zyski, niewiele ludzi decyduje się na taką formę inwestycji? >>>

Wykres 5

Dlaczego obawia się pan/i inwestowania w akcje?

Zadaliśmy to pytanie osobom, które na pierwsze z pytań odpowiedziały przecząco. Nie podaliśmy gotowych schematów odpowiedzi, tak, by każdy mógł odpowiedzieć według własnego uznania. Można było podać maksymalnie dwie odpowiedzi. Następnie na podstawie wszystkich opinii ustaliliśmy 6 kategorii. Wyniki możemy zobaczyć na wykresie 5.

Spróbujmy wyjaśnić sobie, na czym polegają wątpliwości i obawy nie grających dotąd na giełdzie, oraz je rozwiązać.

→ TERMINOLOGIA

W przeprowadzonej na potrzeby projektu ankiecie zapytaliśmy się 50 osób (25 mężczyzn, 25 kobiet) o znaczenie słowa „hossa”. Jest to częste pytanie, znane z różnorodnych testów i krzyżówek, samo pojęcie jest jednym z łatwiejszych, jeśli chodzi o terminologię giełdową. Jednakże, jedynie 19 z 25 mężczyzn i 15 z 25 kobiet odpowiedziało poprawnie na zadane przez nas pytanie. Świadczy to o tym, że nieznanostwo terminologii, moze być często najwazniejszą przyczyną obaw przed inwestowaniem. Rynek giełdowy, podobnie jak inne dziedziny (np. handel, sport, medycyna i inne) posługuje się własnym językiem, z charakterystycznym zasobem słownictwa. Dla przeciętnego człowieka wyrażenia takie jak obligacje zero-kuponowe, wartość aktywów netto czy stosunek cena/zysk mogą się więc wydać niezrozumiałe. Terminologia finansowa nie należy niestety do łatwiejszej. „Specjalistyczne terminy wywodzą się z konieczności nazywania i definiowania pewnych przedmiotów lub zjawisk z zakresu danej dziedziny”². Pewne zjawiska zachodzące na Giełdzie Papierów Wartościowych nie występują nigdzie indziej, a zatem otrzymały własną nazwę. Liczba tych wyrazów jest przytłaczająca, ale my – początkujący gracze – nie musimy znać ich wszystkich. E. Alexander Saenz, autor wielu książek o tematyce finansowej przyznaje³, że mimo, iż od dawna pisze książki ekonomiczne stale musi zaglądać do książek ekonomicznych. Jak widać, to nie znajomość terminologii decyduje o możliwościach i umiejętnościach inwestowania. Wystarczy kilka podstawowych pojęć, i możemy grać.

² E. Alexander Saenz: Inwestowanie na giełdzie w Polsce i na Świecie, s.3, Warszawa 2001

³ E. Alexander Saenz: Inwestowanie na giełdzie w Polsce i na Świecie, s.4, Warszawa 2001

→ NIEDOSTATECZNA WIEDZA Z ZAKRESU FINANSÓW

Brak znajomości reguł rządzących rynkiem finansowym może nas narazić na znacznie wyższe straty niż nieznaną terminologię. Brak merytorycznej wiedzy w momencie poważnych inwestycji może spowodować utratę majątku całego życia. W przeciwieństwie do terminologii, tej wiedzy trzeba się nauczyć przynajmniej w stopniu podstawowym. Ciekawą analogię podaje autor książki „Inwestowanie na giełdzie w Polsce i na Świecie”. Dopóki nie uczestniczymy w skokach spadochronowych nie wskażemy dokładnie momentu, w którym należy otworzyć spadochron, by wylądować bezpiecznie. Jednakże zanim wykonamy pierwszy skok będziemy wiedzieli wszystko, co powinniśmy robić w powietrzu. Wyciągamy z tego następujące wnioski:

- Przed rozpoczęciem inwestowania należy się dowiedzieć jak najwięcej o mechanizmach rządzących rynkiem. Bez wiedzy typu „kiedy otworzyć spadochron?” nie należy inwestować.
- Na początku warto dowiedzieć się tylko tych procesów, które mogą nas dotyczyć w przyszłości. Podstawowe i niektóre bardziej skomplikowane procesy na rynku finansowym są dokładnie opisane w naszej publikacji.

→ INWESTOWANIE POCHŁANIA ZBYT DUŻO CZASU

Ilość czasu, jaką inwestorzy poświęcają procesowi podejmowania decyzji, jest sprawą indywidualną. Oznacza to, że inwestycje powinny być podejmowane po przemyśleniu, bez pośpiechu. Doświadczeni gracze giełdowi twierdzą, iż analizowanie notowań spółek i ich kondycji finansowej po pewnym czasie powoduje, iż czas poświęcany na inwestycje znacznie się zwiększa. W praktyce dla gracza „niskobudżetowego” pierwsza inwestycja powinna być przemyślana spokojnie, powoli, dopiero wraz ze wzrostem doświadczenia czas może być krótszy. Sumując – inwestowanie, jak każda inna dziedzina wymaga sporego wkładu czasu. Jeśli tego czasu się nie posiada, powinniśmy rozważyć zakup obligacji, które nie wymagają od nas codziennej uwagi.

→ **OBAWY PRZED STRATĄ KAPITAŁOWĄ**

Ten argument może mieć decydujące znaczenie, jeśli chodzi o nasze inwestowanie. Istotnie, akcje, jako papiery wartościowe, które oferują teoretycznie największy zysk mogą też przynieść straty. W tym miejscu należy się zastanowić – czy nie jest to znamię hazardu? Otóż nie. Podstawowa różnica leży w procesie podejmowania decyzji giełdowych. Nie opiera się on na przypadku, lecz jest wynikiem szczegółowych badań i analiz. Ryzyko podczas inwestowania w akcje jest jakby „wliczone” w grę. Jeśli chcemy wyeliminować element ryzyka, powinniśmy skupić się na krótkoterminowej grze opartej na tendencjach rynkowych, lub po prostu zaprzestania inwestowania w akcje, i skupieniu swojej uwagi na obligacjach.

→ **KRACH GIEŁDOWY**

3% ankietowanych odpowiedziało, że obawia się krachu giełdowego. Krach giełdowy jest zjawiskiem bardzo rzadkim. Podczas krachu jest podaż na wszystkie akcje – wszyscy chcą sprzedać akcje, nikt ich nie chce kupić. Kursy akcji mogą spaść nawet o kilkaset procent. Krach giełdowy może powstać wskutek wojen, klęsk żywiołowych i innych wydarzeń, które spowodują gwałtowną podaż na wszystkie akcje. W historii świata najśłynniejszym krachem był ten z 19 i 20 października 1987 roku – wówczas wskaźnik DOW, będący odpowiednikiem polskiego wskaźnika WIG spadł o 508 punktów. Każda akcja straciła średnio 22% na wartości. Procenty może nie mówią nam zbyt wiele – przeliczając je na rzeczywiste kwoty oznacza to, że straty rynku sięgnęły gigantycznej sumy 500 miliardów dolarów, czyli na dzisiejsze pieniądze ok. 2 biliony złotych. W Polsce najbardziej znanym krachem giełdowym był ten z 1994 roku – wskaźnik WIG spadł o ponad 40%.

Czy mamy podstawy, by obawiać się krachu giełdowego? Wydarzenia te faktycznie są rzeczywistością, ale strach współczesnych inwestorów przed ich ponownym nadejściem jest mocno przesadzony. W rzeczywistości ryzyko krachu jest minimalne, wręcz nie istnieje.

4.2 Korzyści i przywileje wynikające z posiadania akcji

Akcje są taką formą oszczędzania, w której możemy zarobić sporą ilość pieniędzy w stosunkowo krótkim czasie. Ta forma inwestycji, jako iż zapewnia teoretycznie duży zysk, posiada duże ryzyko. Próbując dorobić się fortuny nieraz możemy stracić dorobek życia. Przerwijmy jednak te rozważania i zajmijmy się faktycznymi korzyściami z bycia akcjonariuszem firmy.

4.2.1 ZYSKI KAPITAŁOWE I DYWIDENDY

Zyskami kapitałowymi nazywamy wszystkie nasze zyski, które wyniknęły bezpośrednio wskutek wzrostu kursu akcji, to znaczy: jeżeli kurs akcji firmy, której akcje posiadamy wzrośnie o 10%, i sprzedamy akcje, to pomnożyliśmy swoje zyski o 10%. Zyskiem realnym będzie suma zysku kapitałowego minus prowizje za transakcję. Zyski kapitałowe są głównym, a w przypadku akcji wielu firm jedynym możliwym źródłem zarabiania. Z tytułu zysku kapitałowego możemy zyskać więcej, aniżeli poprzez inne formy inwestycji, czy też inne formy związane z akcjami.

Istnieje jeszcze jedno źródło zysku – mianowicie dywidenda. Ogólnie rzecz biorąc jest to kwota, którą firma wypłaca dla każdego akcjonariusza, dzieląc wcześniej część swoich zysków. Na dywidendy możemy liczyć tylko w przypadku silnie rozwijających się firm, przynoszących stałe zyski. Więcej informacji o dywidendach w punkcie 4.4.3

4.2.2 WSPÓŁWŁAŚCICIELSTWO LUB WŁAŚCICIELSTWO SPÓŁKI

Jeszcze jedna korzyść może wynikać z posiadania akcji, aczkolwiek ta zainteresuje jedynie ludzi wpływowych, posiadających pakiety kontrolne firm. Spółki akcyjne, to znaczy te, które wprowadziły na rynek swoje akcje muszą raz do roku zwołać walne zgromadzenie akcjonariuszy. W zarządzie teoretycznie znajdują się wszyscy akcjonariusze – zarówno Ci, posiadający jedną akcje skończywszy na posiadaczach znacznych pakietów kontrolnych akcji. W praktyce w zebraniu walnym uczestniczą posiadacze tylko dużych części akcji – wspomnianych wcześniej „pakietów kontrolnych”. Ilość

posiadanych przez nich akcji stanowi liczbę głosów, jakie mają do dyspozycji jej posiadacze. Jeśli ktoś będzie miał co najmniej 50% akcji firmy, to staje się jej wyłącznym właścicielem. Jako, iż zgromadził ponad połowę akcji dysponuje ponad połową głosów, co przekłada się w praktyce na to, iż może niezależnie decydować o losach firmy, takich jak fuzja, nowe inwestycje, zwolnienia itp. Tym samym powinno mu zależeć na jak najlepszym zarządzaniu firmą, ponieważ jeśli zacznie ona podupadać na wartości tracą jej akcje, co jest równoznaczne z ogromnymi stratami poniesionymi przez właściciela, a także możliwością przejęcia firmy przez inną osobę/firmę.

4.2.3 PRAWO POBORU AKCJI

Prawa poboru akcji stanowią rodzaj sformalizowanego przyrzeczenia przedsiębiorstwa, że emitowane w późniejszym czasie akcje będą mogły być wykupione przez obecnych akcjonariuszy po znacznie korzystniejszych warunkach. Posłużmy się przykładem: posiadamy 1000 udziałów akcyjnych firmy ABC. Przy kupnie kosztowały 10 zł za sztukę. Załóżmy, że spółka wypuściła ogółem 2000 akcji. Jesteśmy zatem właścicielem firmy, posiadającym 50% akcji. Przypuśćmy, że firma zaczyna się gwałtownie rozwijać, decyduje się na uruchomienie nowego działu produkcji. Potrzebny do tego kapitał uzyska, wypuszczając pakiet 1000 akcji. Jak widać, w krótkim czasie zamiast połowy posiadamy jedynie 1/3 udziałów. Główny akcjonariusz powie, że to nieuczciwe, ponieważ kupił 1000 udziałów, które gwarantowały właścicielstwo, tymczasem posiada jedynie jego trzecią część. Zarząd firmy z pewnością nie byłby zadowolony z takiego obrotu spraw – urażeni akcjonariusze mogliby szybko pozbyć się akcji, doprowadzając firmę do sporych strat. W tym celu istnieje prawo poboru akcji – firma wydaje specjalne kupony, które uprawniają do zakupu 2000 akcji po 8 zł za sztukę. Pozostali inwestorzy będą mogli kupić akcje po obowiązującej cenie 10 zł za sztukę. Wpływ na ilość akcji, które możemy zakupić po niższej cenie, wynikającej z prawa poboru ma ilość posiadanych przez nas akcji. Jeśli więc posiadamy 1000 akcji, a firma zdecydowała, iż na każde 20 akcji będzie przysługiwało jedno prawo poboru, to przysługiwać nam będzie 50 praw poboru, za które będziemy

mogli kupić 50 akcji po cenie 8 zł. Jeśli więc zakupiliśmy dodatkowo 50 akcji po cenie 8 zł zapłacimy 400 zł. Bez prawa poboru cena wyniosła by 500 zł. Zyskaliśmy więc 100 zł.

Prawo poboru akcji może generować zysk w inny sposób. Związany jest on z tym, iż prawa poboru akcji mogą być podmiotem obrotu. Posiadając je, możemy je wykorzystać, albo odsprzedać. Załóżmy, że jesteśmy zwykłym inwestorem, który posiada 500 udziałów rzeczonyj firmy. Nie zależy nam na współwłaścicielstwie. Z kolei inwestor, który posiada 1000 akcji chce być głównym właścicielem. Ma on swoje prawa poboru, ale jest ich za mało, by dokupić odpowiednią ilość akcji, która pozwoliła by mieć 50% udziały. Zgodnie z prawem, możemy je odsprzedać. W naszym przykładzie: 50 praw poboru odsprzedamy za 50 zł. Inwestor, który je od nas kupi wykorzysta je do zakupu 50 akcji za cenę 8 zł. Łącznie zapłacił 450 zł, czyli 50zł mniej, niż gdyby miał kupować bez prawa poboru. My natomiast zarobiliśmy 50 zł, mimo, iż nie wykorzystaliśmy prawa poboru.

4.3 RODZAJE AKCJI

Dotychczas w naszym sprawozdaniu nie rozróżnialiśmy typów akcji, nazywając je ogólnie „akcjami”. Większość z procesów, opisanych przez nas ma zastosowanie z każdym typem akcji, jednak gwoli ścisłości opiszemy, na jakie akcje możemy się natknąć podczas naszej kariery inwestora.

Istnieje wiele podziałów akcji na kategorie. Akcje możemy dzielić ze względu na:

- prawa, jakie gwarantują swoim posiadaczom
- możliwe zyski, jakie teoretycznie gwarantują

Przyjrzyjmy się bliżej tym podziałom i spróbujmy wyszczególnić typy akcji na ich podstawie.

4.3.1 Podział akcji ze względu na prawa posiadaczy

Ten podział dzieli akcje ze względu na to, jakie prawa posiada ich właściciel. Generalnie rozróżniamy:

- akcje zwykłe (na okaziciela)
- akcje imienne i uprzywilejowane

→ **AKCJE ZWYKŁE (NA OKAZICIELA)**

Jest to ten typ akcji, o których po usłyszeniu słowa „akcja” usłyszy przeciętny człowiek. Są one podstawą obrotu giełdowego. Akcje zwykłe reprezentują najczęściej jeden głos na walnym zebraniu akcjonariuszy ich posiadacza. Oznacza to, iż posiadając jedną akcję możemy oddać jeden głos w głosowaniu, dwie akcje to dwa głosy, trzy – trzy i tak dalej, mamy więc wpływ na decyzje firmy. Kupując akcje zwykłe możemy też liczyć na zysk kapitałowy i wypłatę dywidend. Następuje to, gdy nasza firma zarabia na sprzedaży swoich produktów.

→ **AKCJE IMIENNE I UPRZYWILEJOWANE**

Jak sama nazwa mówi, właściciele tego typu akcji są uprzywilejowani. Otrzymują oni dywidendy w pierwszej kolejności. W zależności od zapisów w statucie spółki, akcje te mogą gwarantować większą dywidendę niż akcje zwykłe, mogą również uprawniać do oddania większej ilości osób. Skoro korzyści widać jak na dłoni, dlaczego na giełdzie nie inwestuje się w tego typu akcje? Po pierwsze – liczba akcji uprzywilejowanych dostępnych na rynku jest znacznie mniejsza aniżeli liczba akcji zwykłych. Firmy bowiem nie emitują tego rodzaju akcji przed zakończeniem emisji zwykłych. Poza tym, akcje uprzywilejowane nie noszą ze sobą prawa do pełnomocnictwa. Dodajmy jeszcze, że firma może emitować kilka rodzajów akcji uprzywilejowanych, tak zwanych serii. Oznaczone są np. seria A, seria B itd. Mają one inną cenę i gwarantują inne dywidendy.

4.3.2 Podział akcji ze względu na możliwości inwestycyjne.

Inny rodzaj podziału to podział na akcje w zależności od zysku z inwestycji. Fachowcy rozróżniają pięć typów akcji:

- pierwszorzędne (akcje blue-chipowe)
- drugorzędne

- dochodowe
- wzrostowe
- spekulacyjne (groszowe)

Dowiedzmy się, czym różnią się one od siebie:

→ **AKCJE PIERWSZORZĘDNE (BLUE CHIPOWE)**

Są to akcje takich firm, które są długo dostępne na rynku. Ich zysk jest pewny, stabilny lub rosnący, a co za tym idzie mają większą wartość wypłacanej od akcji dywidendy.

→ **AKCJE DRUGORZĘDNE**

Są to akcje firm stabilnych, nie posiadających jednak pewnych, tak jak w pierwszym przypadku, zysków

→ **AKCJE DOCHODOWE**

Firmy, których akcje nazywamy „dochodowymi” to takie przedsiębiorstwa, które koncentrują swoje wysiłki na zwiększaniu dywidend.

→ **AKCJE WZROSTOWE**

Tym mianem określamy akcje firm, które posiadają duży potencjał wzrostowy, a więc większy możliwy zysk kapitałowy.

→ **AKCJE SPEKULACYJNE (GROSZOWE)**

Ostatni typ akcji – akcje spekulacyjne – są to papiery wartościowe oferowane po bardzo niskich cenach, ich wartość jest niska, a potencjał wzrostowy niepewny. Kupując te akcje gracze spekulują, by maksymalnie podnieść kurs akcji, a potem korzystnie sprzedać.

4.4 ZALEŻNOŚCI POMIĘDZY SYTUACJĄ NA RYNKU, STANEM GOSPODARCZYM A KURSEM FIRMY

4.4.1 Dlaczego warto inwestować w akcje firm o stabilnej sytuacji finansowej, stanem gospodarczym i o dobrych perspektywach?

Dla człowieka niezwiązanego z giełdą pojęcie „wymiernego zysku z inwestowania w akcje jest pojęciem po części abstrakcyjnym. Zada on sobie pytanie – dlaczego inwestorzy ciągną do akcji dużych, stabilnych finansowo firm z perspektywami? Otóż jest wiele czynników, które przyciągają inwestorów do ich zakupu. Wszystko opiera się na chęci zysku. Ten z kolei można osiągnąć poprzez zysk kapitałowy i dywidendy. Przedsiębiorstwa stale przynoszące zysk mają większe możliwości zysku kapitałowego i wypłacenia dywidend. Dodatkowo inwestorów przyciąga płynność finansowa akcji firmy. Na czym to polega? O płynności finansowej akcji mówimy wtedy, jeśli występuje duży obrót akcjami (dużo zawartych transakcji), a jednocześnie kurs zmienia się nieznacznie lub wcale. Mamy wtedy do czynienia z podobną ilością kupujących i sprzedających. Odpowiedzmy sobie na pytanie: dlaczego jest to korzystne jeśli chodzi o inwestycje? Otóż założmy, że posiadamy akcje, kosztujące 300% więcej, niż gdy je kupowaliśmy. Chcemy je sprzedać, i nagle okazuje się, że po prostu nikt ich nie chce kupić. Stanowi to poważny problem, gdyż jak już wiemy, przy braku kupujących kurs spada. I to jest właśnie ten powód – jeśli firma ma płynność nie musimy się obawiać o to, że nie będzie chętnych na kupno.

4.4.2 Zysk kapitałowy

Jest to najważniejszy i najbardziej dochodowy zysk od akcji. Gdy kurs akcji waha się, to w zależności od tego, jakie to są wahania zarabiamy, lub tracimy. Zarabiamy tylko i wyłącznie na wahaniami w górę, i to takich, które pozwolą na uiszczenie prowizji dla biura maklerskiego – jeśli cena jest stała lub rośnie niewiele to tracimy. Spadek kursu akcji jest najbardziej niepożądanym zjawiskiem. Wracając do tematu: dlaczego warto inwestować w dobrze rozwijające się firmy ze względu na zysk kapitałowy? Zaczniemy od tego, iż kupowanie akcji jest spekulacją – to znaczy jeśli uważamy, że kurs akcji wzrośnie, to

kupimy go, by zarobić. Kurs wzrośnie tylko wtedy, gdy znajdzie się więcej kupujących, którzy pomyślą tak jak ty. I tutaj właśnie jest haczyk – inwestorzy kupują w większości akcje firm solidnych, z renomą, z tendencjami zwykłymi i perspektywami, u których można liczyć na stały wzrost chętnych do kupna. To jest właśnie ta zależność. Dlatego bardziej opłaca się inwestować w te firmy, gdyż na nich po prostu więcej możemy zarobić. Regułę potwierdzają wyjątki – może się zdarzyć, że i ta firma zbankrutuje a wartość akcji polecą na łeb na szyję. Równie możliwe jest, że firma słaba trafi ze swoim towarem na pomyślną koniunkturę, i jej akcje szybko pójdą w górę. Są to jednak tylko nieliczne wyjątki. Generalnie możemy zauważyć następującą prawidłowość:

TUZ⁴ → Więcej chętnych do kupna → Większy zysk

4.4.3 Dywidendy

Gdy firma wypracuje zysk, wzbogacą się również jej współwłaściciele, czyli akcjonariusze. Decydują się oni, na co przeznaczyć zyski firmy. Firma może się zdecydować na wypłatę dywidend. Wtedy część zysków przedsiębiorstwa po opodatkowaniu zostaje podzielona między akcjonariuszy. Tę wypłatę nazywamy właśnie dywidendą. Oczywiście jest, że jeśli przedsiębiorstwo poniesie straty, to o żadnej dywidendzie nie może być mowy. Najlepiej jest więc nabywać akcje tych przedsiębiorstw, które przynoszą stałe zyski. Wypłaty dywidend pośrednio wpływają na wartość akcji, zwiększając je. Jeżeli potencjalny inwestor wie, iż firma XXX wypłaca rok po roku dywidendy, to będzie chciał kupić akcje tej firmy, by i on mógłby na niej zarobić. Jeżeli znajdzie się więcej chętnych do kupna, to kurs wzrośnie. Zyskują na tym obecni posiadacze akcji. Jak widać, dywidendy wpływają bardzo korzystnie na popyt na akcje, a w konsekwencji na wzrost kursu. Same przy tym są źródłem dochodu.

⁴ TUZ - firma, u której możemy przewidzieć przyszły duży wzrost akcji

4.4.4 Dlaczego firmom zależy na utrzymaniu wysokiego kursu akcji?

Zapewne niektóre zdania prezentacji mogą wzbudzić wątpliwości. Zapewne jedną z wątpliwych kwestii będzie to, dlaczego firma przeznaczająca pieniądze na dywidendy? I dlaczego zarząd stara się, by akcje kosztowały jak najwięcej? Dlaczego firma musi dbać o swoją sytuację gospodarczą? Odpowiedzi na te pytania są bardzo proste. Posłużymy się przykładem. Wyobraźmy sobie, że jesteśmy prezesem i jednocześnie głównym akcjonariuszem firmy XYZ, a wartość posiadanych przez nas akcji to 10 milionów złotych. Wyobraźmy sobie, że pozostali akcjonariusze firmy wskutek nieudolności w zarządzaniu złej opinii, korupcji itd. zaczynają sprzedawać swoje akcje, gdyż obawiają się spadku kursu cen. Następuje zjawisko podaży – akcje są sprzedawane po dużo niższej cenie, niż wynosił ich nominalny kurs. Rezultatem tego jest obniżenie się średniej wartości akcji, np. o 10%. My, jako akcjonariusze stracimy na tym, i to wcale nie tak mało, bo $0,1 \cdot 10\,000\,000 = 1\,000\,000$ zł. Straciliśmy wskutek tego rzeczony milion złotych. Spadek kursu akcji spowoduje, iż akcjonariusze, którzy jeszcze posiadają akcje nie wytrzymają i zaczną sprzedawać swoje udziały. Kolejna podaż na akcje firmy XYZ spowoduje, że nasze udziały znowu potanieją. Mamy więc coraz mniej pieniędzy. Po kilku wahaniach kurs akcji stabilizuje się, jednak jest niski. Przypuśćmy, że liczba akcji wypuszczonych przez firmę XYZ to 20 000 000. My posiadamy połowę, czyli 10 000 000. Na rynku pojawia się inwestor – konkurent, który widząc niewykorzystany potencjał naszej firmy chce ją wykupić. Akcje są tanie, więc skupuje akcje będące na rynku oraz część naszych. Wówczas przejął naszą firmę, ponieważ ma de facto więcej procent udziałów. Obsadzi wówczas zarząd firmy swoimi ludźmi, i pokieruje ją tak, by jak największy zysk trafił do jego kieszeni.

Zbierając nasze rozważania, powody, dla których firmie zależy na wysokim, rosnącym kursie są następujące:

- a) bronienie się przed stratami kapitałowymi, dążenie do skierowania jak największego zysku kapitałowego do swojej kieszeni.
- b) obrona przed wykupieniem akcji przez inną firmę.

Na rosnącym kursie zależy więc zarówno spółce akcyjnej, jak i potencjalnym inwestorom.

V

INSTRUMENTY POCHODNE OD AKCJI

V. INSTRUMENTY POCHODNE OD AKCJI

5.1 WARRANTY

Warrant jest niczym innym, jak rodzajem zakładu między kupującym a sprzedającym. Zakład ten opiera się na kształtowaniu kursu akcji lub wskaźników giełdowych. Przy zawieraniu określana jest cena docelowa i data wygaśnięcia, oraz określenie, czy w dniu wygaśnięcia wartość akcji znajdzie się powyżej, czy poniżej wartości określonej w warrancie. Warranty nie niosą ze sobą obowiązku kupowania aktywu bazowego po określonej cenie. Rozliczenia prowadzone są pieniężnie. Rozróżniamy dwa typy warrantów:

- call
- put

W warrantach typu call obstawia się, że kurs akcji w dniu wygaśnięcia będzie wyższy od tego w dniu zawarcia. W pozostałych sytuacjach tracimy pieniądze. Na odwrót jest w przypadku warrantów typu put – tutaj obstawiamy, iż wartość aktywów będzie niższa niż w dniu zawarcia, i tylko w tej sytuacji możemy liczyć na zysk.

Emitentem warrantów są domy maklerskie. Warranty, jako notowane w systemie ciągłym, możemy wciąż kupować i sprzedawać, o ile znajdą się tacy, którzy będą chcieli z nami pohandlować.

W celu lepszego zrozumienia posłużmy się przykładem warranta typu call: założmy, że dom maklerski sprzedaje warranty na akcje spółki XYZ po cenie 20 zł, które wygasają 17 września. Jesteśmy przekonani, że ich cena w tymże dniu będzie wyższa niż 20 zł. W dniu rozliczenia nastąpić mogą trzy sytuacje:

- 1) wartość akcji jest większa, niż ta (20 zł), ustalona w warrancie, i wynosi 24 zł. Zostanie nam wypłacona różnica, pomiędzy faktycznym kursem spółki z dnia 17 września, a wartością bazową, czyli 4 zł. Jako, że warrant opiewa na 10 akcji, otrzymamy 40zł.
- 2) wartość akcji jest mniejsza, niż ta (20 zł), ustalona w warrancie, i wynosi 16 zł. Tracimy wtedy wszystkie pieniądze, zainwestowane w warrant.

3) kurs akcji jest identyczny, i wynosi 20 zł. Teoretycznie wychodzimy na zero, aczkolwiek nie należy zapominać o prowizjach maklerskich.

Podobnie jest w przypadku warrantów typu put – tam jednak wypłacana jest ewentualna różnica pomiędzy wartością w dniu zawarcia, a wartością w dniu rozliczenia., dokładnie na tych samych zasadach jak w warrantach typu call.

Warranty mogą być również zawierane na wartość indeksu WIG20. Zasady rozliczania są podobne, tyle że wartość warrantu oblicza się, mnożąc aktualną wartość indeksu WIG20 przez 10 gr. Zasady zawierania warrantów na indeks WIG20 są takie same, jak na wartość akcji. Omówimy to na przykładzie. Zawieramy warrant, w którym obstawiamy, iż w dniu wygaśnięcia wartość indeksu WIG20 przekroczy 1800 pt. W dniu zawarcia było to 1300 pt. Ponownie należało by rozpatrzyć trzy możliwości, jednakże omówimy tylko możliwość, w której wskaźnik jest wyższy, gdyż reszta jest podobna jak dla warrantu zawieranego na akcje. Różnica pomiędzy wartością bazową a tą, na którą zawarliśmy kontakt wynosi w naszym przypadku 500 pt. Mnożąc $500 \times 0,1 \text{zł}$ otrzymujemy 50 zł. Tyle właśnie trafi do naszej kieszeni, nie licząc prowizji maklerskich.

5.2 KONTRAKTY TERMINOWE

Kontrakty terminowe są formami umowy na dostawę towaru konkretnego dnia o ściśle określonej cenie. Dla kontraktów zawieranych na giełdzie ta reguła nie ma zastosowania – wszelkie rozliczenia mają charakter pieniężny. W przeciwieństwie do warrantów, kontrakty terminowe nie są emitowane przez kogokolwiek, Ich notowania prowadzi giełda. Kolejną różnicą jest to, żeby grać na kontraktach potrzebna jest oddzielna umowa z biurem maklerskim i oddzielny kod identyfikacyjny, nadawany przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych. Na warszawskiej GPW notowane są cztery rodzaje kontraktów – na indeksy WIG20 i TechWIG, na waluty oraz na parę wybranych akcji. Nas oczywiście interesuje opcja pierwsza i trzecia.

KONTRAKTY NA WIG20

Jest to najpopularniejszy rodzaj kontraktu terminowego. Działa podobnie do warrantu na indeks – jeśli jesteśmy przekonani, że wartość indeksu WIG20 będzie spadać, składamy zlecenie sprzedaży kontraktu. Jeśli wartość indeksu będzie się kształtowała po naszej myśli, na założonym poziomie odkupujemy kontrakt. Różnica pomiędzy sprzedażą, a odkupieniem jest naszym zyskiem. W przeciwieństwie do warrantów, kontrakty terminowe mają inaczej ustaloną wartość. Liczona jest ona w punktach, natomiast przy rozliczeniu wartość pieniężną ustala się, mnożąc wartość indeksu x 10 zł. Jeżeli więc wartość aktywa spadnie o 200 pt. , to zarobimy 2000zł. Jeżeli indeks pójdzie w górę, musimy odkupić kontrakt po cenie wyższej, niż go sprzedaliśmy. Różnica będzie naszą stratą.

Inwestowanie w kontrakty terminowe jest znacznie droższe i bardziej ryzykowne, aniżeli inwestycje w akcje czy warranty. Można stracić nawet więcej, niż się zainwestowało (przy warrantach można stracić co najwyżej to, co się zainwestowało). Jeżeli w dniu zawierania kontraktu wartość indeksu WIG20 wynosiła 1500 pt., to wartość kontraktu wyniesie 15000zł. Często biura maklerskie pobierają jedynie zabezpieczenie kontraktu, wynoszące około 10%. Dla naszego kontraktu byłoby to 1500zł. W przypadku, gdy rynek podąża w inną stronę, niż zawarliśmy w kontrakcie, depozyt zabezpieczający jest pomniejszany, a my proszeni o uzupełnienie konta maklerskiego do odpowiedniej sumy. Jak widać, ten typ inwestycji jest dużo bardziej ryzykowny, niż akcje, czy warranty. Inwestuje się tu znacznie więcej pieniędzy, a przy tym ryzyko strat i ich rozmiar są duże.

VI

SPOSOBY PREZENTACJI I PRZEWIDYWANIA STANU RYNKU

6.1 ANALIZOWANIE AKCJI SPÓŁEK

Istnieje wiele różnych podejść do analizy giełdy, teorii, którymi kierują się inwestorzy przy podejmowaniu decyzji dotyczących dalszego inwestowania. Pomijając graczy, którzy kupują tylko to, co zostało zarekomendowane, to liczba sposobów interpretacji rynku jest tak duża jak liczba inwestorów. Poniżej opiszemy krótko dwie najbardziej popularne metody analizy akcji spółek – analizę techniczną i fundamentalną.

6.1.1 Analiza fundamentalna

Analiza fundamentalna bazuje na założeniu, iż o kursie akcji decyduje kondycja i sytuacja gospodarcza spółki. Bazując na analizie fundamentalnej możemy wytypować spółki, których kurs jest znacznie zaniżony w stosunku do wyceny. Na nich będziemy mogli zyskać kupując je, po przewidywanym wzroście sprzedać. Domy maklerskie wydając rekomendacje zakup spółki, jeżeli kurs akcji jest niższy od przeprowadzonej wyceny, natomiast w odwrotnym przypadku rekomendują jej sprzedaż.

Analiza fundamentalna jest dosyć żmudnym procesem, gdyż potencjalny inwestor musi rozpatrzyć wiele czynników, takich jak poziom inflacji, wzrost gospodarczy, sytuacja w branży, wyniki finansowe spółki, wielkość popytu itd. Z tego powodu preferują ją raczej inwestorzy długoterminowi. Sumienna analiza fundamentalna powinna (choć nie musi) w dłuższym terminie zostać nagrodzona zyskami.

Analiza fundamentalna może się jednak nie sprawdzać w przypadkach inwestycji krótkoterminowych. Spójrzmy na przykład firmy Optimus w latach 1997-2003

Optimus to znany polski producent komputerów. Jedną z bardziej znanych inwestycji tej firmy było założenie największego i jednego z najstarszych w chwili obecnej portali internetowych. Był to rok 1997, a więc na 4 lata przed wybuchem prawdziwej euforii na rynku

internetowym. Panowało wówczas przekonanie o nieograniczonych możliwościach internetu, skutecznej reklamie i promocji oraz o innych, mniej lub bardziej prawdziwych rzeczach. Świetlana przyszłość sieci internet i wizja niebotycznych zysków, jakie będą w przyszłości generowane przez te spółki była podstawowym argumentem, przemawiającym za kupnem akcji spółki internetowej. Praktycznie wystarczyło, by spółka, produkująca artykuły spożywcze ogłosiła strategię internetową, by uzyskać szybki wzrost cen. Faktem jest, że wiara w gigantyczne zyski, osiągnane przez portal powodowała, iż akcje Optimusa rozchodziły się jak ciepłe bułeczki, przez co w ciągu niecałych 5 miesięcy kurs akcji wzrósł ponad 9-krotnie. Okazuje się jednak, iż wahania te nie były wywołane zmianami finansowo-gospodarczymi spółki. Kurs akcji został wywindowany przez wymienioną wcześniej modę na spółki internetowe. Często w takich przypadkach mówi się, że kurs spółki oderwał się od fundamentów. Nic jednak nie może trwać wiecznie – w końcu kupującym skończyły się pieniądze i wszyscy nagle chcieli sprzedać akcje firmy. Cóż, efekty widać od początku marca.

WYKRES 6
Wahania cen akcji OPTIMUS w latach 1997-2003

Jak widać, fundamentalna analiza czasem zawodzi. Ktoś, kto trzymał akcje Optimusa od szczytu (370 zł) ich wartości aktualnej (7 zł), jest obecnie na bardzo dużej stracie (306 zł/akcję). Pokazuje to tabela 3.3.1.1, w której ukazane są straty z zakupu akcji za maksymalną kwotę 100.000 zł po kursie najwyższym i sprzedaży po kursie najniższym:

TABELA 2
Straty z zakupu akcji firmy Optimus S.A w latach 2000 – 2001

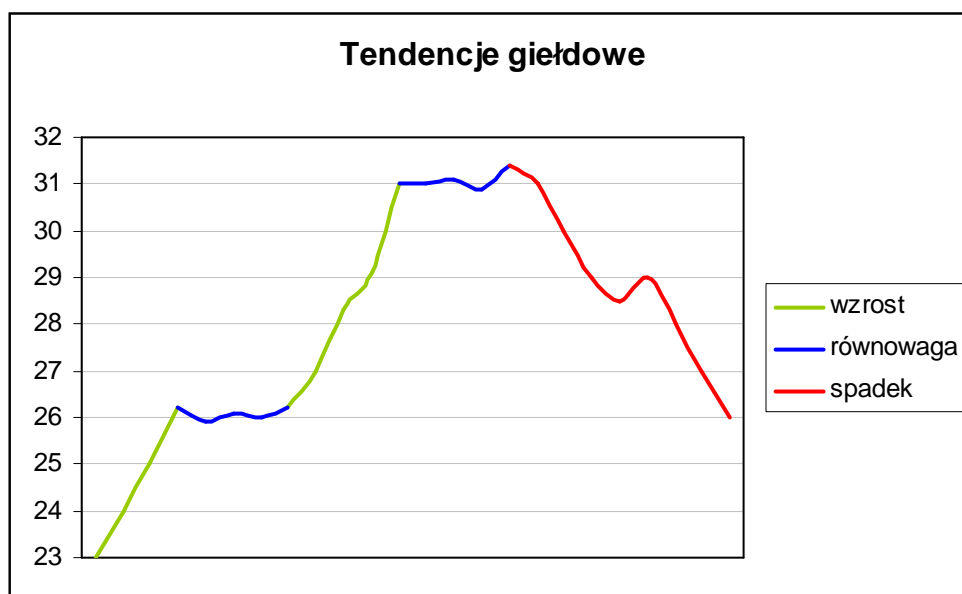
Czas zakupu	03 marzec 2000		03 marzec 2001		Bilans		
	Wartość 1 akcji	Ilość akcji / Wartość	Wartość 1 akcji	Ilość akcji / Wartość	Kwota zakupu	Kwota sprzedaży	Straty
Wartość akcji (w zł)	360.50	2481 894400.50	50.00	2481 124050.00	894400.50	124050.00	770350.50

Wnioskujemy stąd, że ponieśliśmy spore straty na tej, delikatnie mówiąc, nietrafionej decyzji. Perspektywa straty 770350.50 za posługiwanie się analizą fundamentalną na krótkim okresie nie jest zbyt miła.

Czy można uniknąć takiej sytuacji? Owszem, tak, stosując narzędzia analizy technicznej.

6.1.2 Analiza techniczna

Analiza techniczna zajmuje się badaniem ruchu cen jak też wolumenu, czyli ilości zawieranych transakcji. Spróbujemy to wyjaśnić bardzo skrótowo. Założenia są logiczne – jeśli inwestorów skłoni coś do danej spółki to zaczną oni kupować jej akcje. Powoduje to wzrost cen. Zwiększona liczba osób zainteresowanych powoduje wzrost wolumenu. Najprościej ujmując, jest to poddawanie się aktualnym trendom – podczepiamy się pod ruch, w którym zainteresowanie spółką rośnie. Analiza techniczna jest stosowana na krótkich odcinkach czasu. Popatrzmy na poniższy wykres:

Wykres przedstawia fikcyjne wahania spółki XYZ. Zieloną linią zaznaczono tendencje wzrostowe, niebieską równowagę kursu, natomiast czerwoną spadek wartości i tendencje do sprzedawania akcji. Gdy stosujemy metodę analizy technicznej, musimy wyłapać tendencje zwykłe (oznaczone na zielono), kupić akcje, po krótkim okresie czasu sprzedać.

6.2 WSKAŹNIKI I INDEKSY GIEŁDOWE

Podczas całego projektu nie wspomnieliśmy jeszcze o ważnych indeksach giełdowych. Co to właściwie jest? Otóż, jeśli ktoś chce dowiedzieć się o ogólnej sytuacji rynku powinien obejrzeć wykres lub wskaźnik indeksów giełdowych. Dają one bardzo ogólne wyobrażenie o stanie rynku, aczkolwiek wystarczają, by się z nim wstępnie zapoznać. Jak interpretować indeksy giełdowe? To zależy od rodzaju indeksu. Każdy z nich wskazuje co innego. Poniżej przedstawiamy zestawienie najbardziej popularnych wskaźników giełdowych: WIG, WIG 20, TechWIG oraz MIDWIG.

6.2.1 WIG (WARSZAWSKI INDEKS GIEŁDOWY)

WIG jest najstarszym indeksem, podawanym przez Giełdę Papierów Wartościowych. W skład WIG-u wchodzi wszystkie spółki, notowane na

rynku podstawowym. Opisuje on zatem najlepiej trendy rynkowe, panujące na giełdzie.

WIG opisuje zależność pomiędzy kapitalizacją rynkową akcji danej spółki i kapitalizacją giełdy. Kapitalizacją rynkową akcji nazywamy liczbę wszystkich jej akcji, znajdujących się w obrocie giełdowym pomnożoną przez aktualną cenę, natomiast kapitalizacja giełdy to zsumowanie kapitalizacji wszystkich znajdujących się na niej spółek. Udział pojedynczej spółki w WIG-u jest ograniczony do 10%, a jednego sektora do 30% wartości portfela indeksu.

Przed otwarciem sesji podawana jest na bieżąco tendencja indeksu (jego zmiana procentowa). Po otwarciu sesji (po godz. 10) ogłaszane są kursy otwarcia akcji.

Gdy kursy otwarcia pozwolą wycenić co najmniej 65% portfela indeksu (wszystkich spółek w nim notowanych), podawana jest pierwsza oficjalna wartość indeksu na sesji - indeks otwarcia. Kolejne wartości podawane są co minutę na podstawie kursów ostatnich transakcji, aż do zakończenia sesji. Po zakończeniu sesji ogłaszany jest kurs zamknięcia indeksu.

Aby obliczyć wskaźnik WIG używa się wzoru, którego najprostsza postać, która zakłada nieistnienie nierynkowej zmiany kapitalizacji portfela indeksu:

$$\text{WIG}(t) = \frac{M(t)}{M(t-1)} * \text{WIG}(t-1)$$

M(t) - kapitalizacja portfela indeksu na obecnej sesji

M(t-1) - kapitalizacja portfela indeksu na poprzedniej sesji

WIG(t) - wartość indeksu WIG na sesji obecnej, wyrażona w punktach

WIG(t-1) - wartość indeksu WIG na poprzedniej sesji, wyrażona w punktach

6.2.2 WIG 20

Indeks ten opisuje ruchy cen akcji 20 największych i najbardziej płynnych spółek notowanych na giełdzie. Może się w nim znajdować maksymalnie 5 spółek o podobnym profilu działalności. Skład WIG-u może się zmieniać w zależności od kondycji firmy. Zmian w składzie 20 spółek dokonuje się raz na kwartał podczas tzw. Korekty kwartalnej. Raz do roku prowadzona jest rewizja generalna.

Przed otwarciem sesji podawana jest na bieżąco tendencja indeksu (jego zmiana procentowa).

Po otwarciu sesji (po godz. 10) ogłaszane są kursy otwarcia akcji. Gdy kursy otwarcia pozwolą wycenić co najmniej 65% portfela indeksu (20 spółek wchodzących w jego skład), podawana jest pierwsza oficjalna wartość indeksu na sesji - indeks otwarcia. Kolejne wartości podawane są co 30 sekund na podstawie kursów ostatnich transakcji, aż do zakończenia sesji. Po zakończeniu sesji ogłaszany jest kurs zamknięcia indeksu.

Uproszczona wersja wzoru (która zakłada taki sam skład spółek w WIG20), pozwalającego wyliczyć indeks WIG 20 wygląda następująco:

$$\text{WIG20}(t) = \frac{M(t)}{M(t-1)} * \text{WIG20}(t-1)$$

M(t) - kapitalizacja portfela indeksu na obecnej sesji

M(t-1) - kapitalizacja portfela indeksu na poprzedniej sesji

WIG20(t) - wartość indeksu WIG20 na sesji obecnej, wyrażona w punktach

WIG20(t-1) - wartość indeksu WIG20 na poprzedniej sesji, wyrażona w punktach

Na dzień dzisiejszy (31.01.2003) w skład portfela WIG 20 wchodzi następujące spółki (w kolejności: od największego udziału w portfelu):

Pekao, TPSA, PKN Orlen, BPHPBK, KGHM, Prokom, BZWBK, BIG, Agora, BRE, Swiecie, Compland, Orbis, Softbank, Kety, Debica, Budimex, PGF, Comarch i Amica.

6.2.3 TECHWIG

W portfelu tego indeksu mogą się znajdować jedynie spółki, które są notowane na rynku SITech, czyli Segmencie Innowacyjnych Technologii.

W chwili obecnej jest ich około 20, aczkolwiek cały czas ich przybywa. Jest to zatem indeks, opisujący tendencje rynkowe w sektorze zaawansowanych technologii, do którego wliczają się firmy telekomunikacyjne (np. TPSA), informatyczne (np. Optimus) i medialne (np. Agora).

Obliczanie indeksu przebiega w sposób standardowy – tj. przed otwarciem sesji podawana jest na bieżąco tendencja indeksu (jego zmiana procentowa). Po otwarciu sesji (po godz. 10) ogłaszane są kursy otwarcia akcji.

Gdy kursy otwarcia pozwolą wycenić co najmniej 65% portfela indeksu, podawana jest pierwsza oficjalna wartość indeksu na sesji - indeks otwarcia. Kolejne wartości podawane są co 30 sekund na podstawie kursów ostatnich transakcji, aż do zakończenia sesji. Po zakończeniu sesji ogłaszany jest kurs zamknięcia indeksu.

Wzór, z którego możemy wyliczyć indeks TechWig jest następujący:

$$\text{TECHWIG}(t) = \frac{M(t)}{M(t-1)} * \text{TECHWIG}(t-1)$$

M(t) - kapitalizacja portfela indeksu na obecnej sesji

M(t-1) - kapitalizacja portfela indeksu na poprzedniej sesji

TECHWIG(t) - wartość indeksu WIG20 na sesji obecnej, wyrażona w punktach

TECHWIG(t-1) - wartość indeksu WIG20 na poprzedniej sesji, wyrażona w punktach

6.2.4 MIDWIG

Kolejnym indeksem, posiadającym już mniejsze znaczenie, aniżeli wcześniej wymienione jest MIDWIG. Skupia on 40 spółek, zaliczanych pod względem kapitalizacji i obrotów do średnich, lub nawet małych. W chwili obecnej w tym indeksie notowane są takie spółki jak: Netia, Stomil, Żywiec, Groclin, Jutrzenka, Okocim i inne.

Do wyliczania indeksu posługujemy się wzorem, który w uproszczonej wersji (przy założeniu braku zmian kompozycji portfela) jest następujący:

$$\text{MIDWIG}(t) = \frac{M(t)}{M(t-1)} * \text{MIDWIG}(t-1)$$

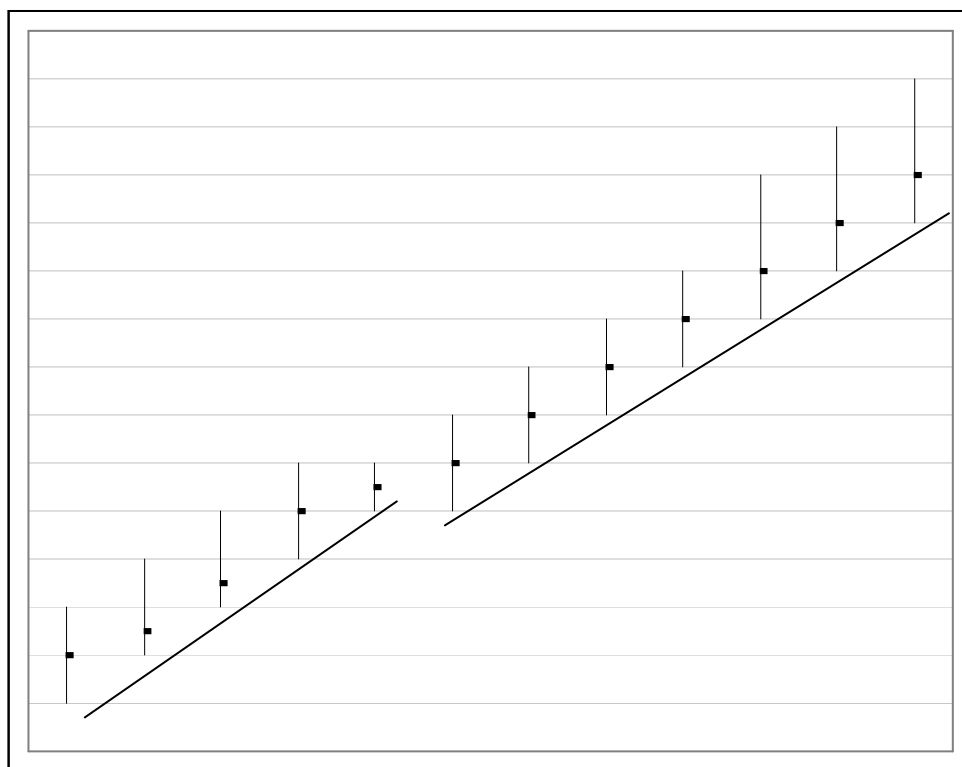
$M(t)$ - kapitalizacja portfela indeksu na obecnej sesji
 $M(t-1)$ - kapitalizacja portfela indeksu na poprzedniej sesji
 $MIDWIG(t)$ - wartość indeksu WIG20 na sesji obecnej, wyrażona w punktach
 $MIDWIG(t-1)$ - wartość indeksu WIG20 na poprzedniej sesji, wyrażona w punktach

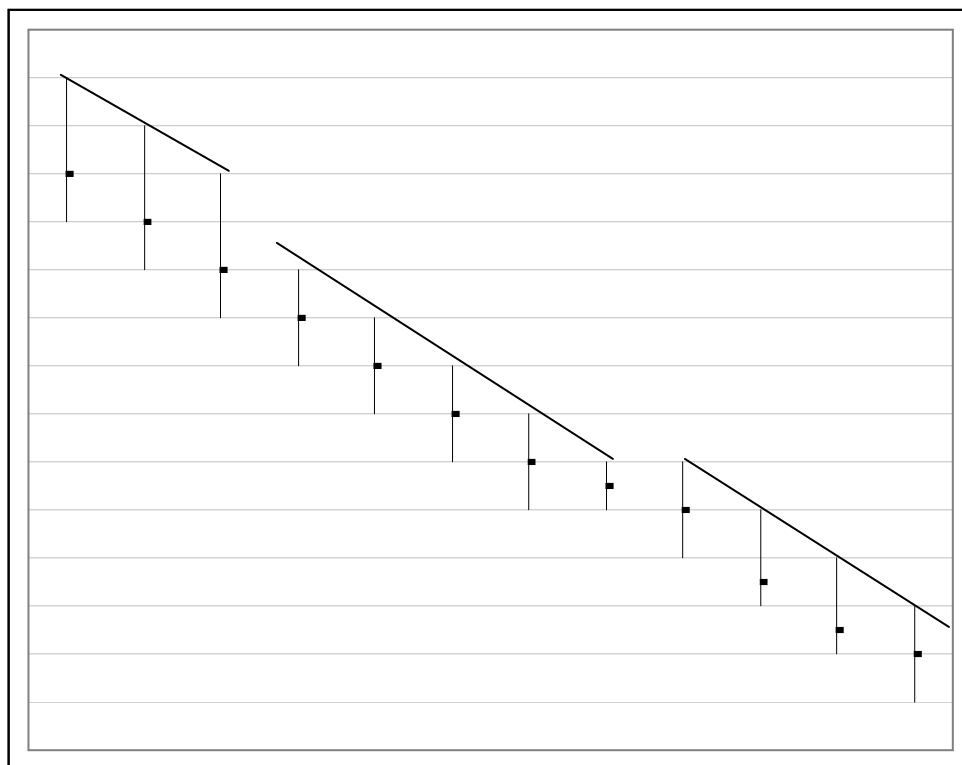
6.3. TRENDY

Pojęcie trendu wyłania się z układu cen, jaki tworzy się na wykresach spółek. Jak wiadomo, ceny mogą rosnać, spadać, lub wahać się wokół pewnej wartości. Trendy możemy dzielić ze względu na kryterium czasu lub kierunek ruchu cen. My zajmiemy się podziałem drugim. Ze względu na ten podział, wyróżniamy trend wzrostowy, spadkowy i horyzontalny, zwany również trendem bocznym.

Dla inwestora najważniejszy jest trend wzrostowy – na nim się zarabia. Ceny idą dynamicznie w górę, tym samym powiększając nasze zyski. Jest to więc układ o wznoszących się MIN i MAX (kurs minimalny i maksymalny). Na poniższym rysunku przedstawiono przykładowy trend wzrostowy:

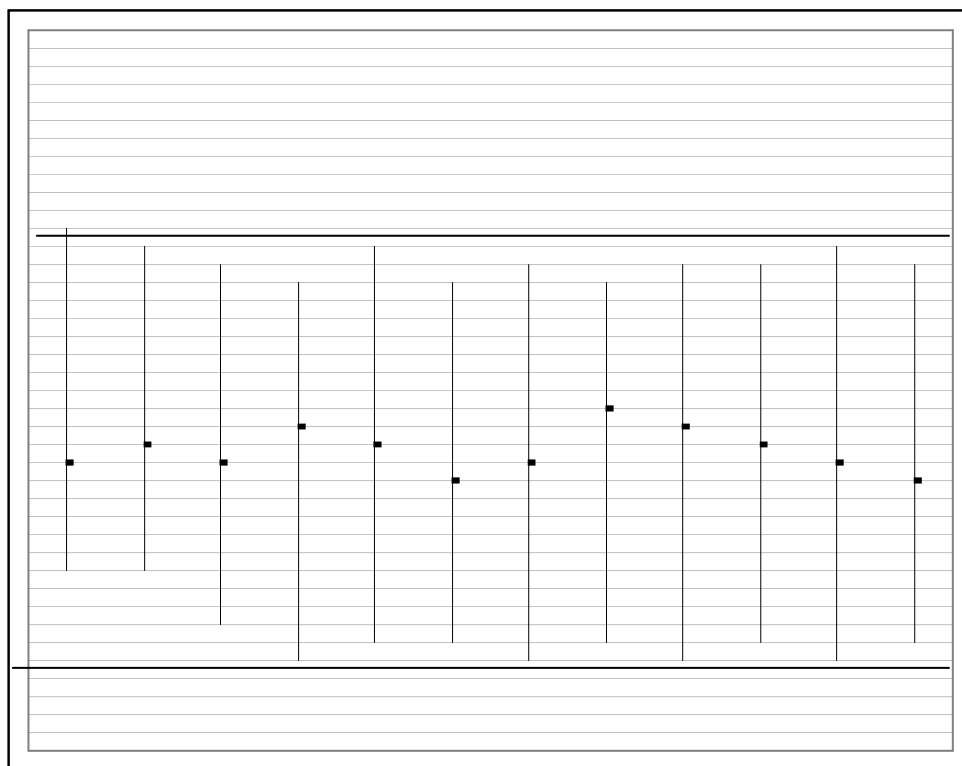
Wykres 8
Trend wzrostowy

Najgorszą sytuacją dla inwestora jest trend spadkowy. Występują w nim coraz niższe wartości MIN i MAX, a ceny akcji spadają dynamicznie w dół. Na tego typu trendzie tracimy najwięcej. Aby temu zapobiec, należy trend szybko zidentyfikować, a następnie pozbyć się akcji.

Również nienajlepszą sytuacją dla inwestora jest trend boczny. Nazwę swą zawdzięcza temu, iż na wykresie wartości kursu oscylują wokół pewnego odcinka, równoległego do osi OX (idą zatem „w bok”). Trend ten umożliwia niewielki zysk kapitałowy. Po odjęciu prowizji może się okazać, że jesteśmy na stracie, i mimo, iż ceny nie spadły nie zarobiliśmy nawet na prowizje maklerskie. Przykład akcji, będących w tym trendzie znajdziemy w dziale VIII, podpunkt TPSA. Poniższy przykład trendu to właśnie trend horyzontalny (boczny).

Trendy są bardzo ważne dla inwestorów. Ilustrują one, kiedy należy akcje sprzedać, a kiedy kupić. Doświadczeni inwestorzy inwestują zgodnie z trendem, czyli kupują, gdy trend jest wzrostowy, sprzedają, gdy panuje trend spadkowy. Różnorakie wykresy, ilustrujące trendy pozwalają na przewidywanie prawdopodobnych zmian w kursie akcji. Na podstawie trendów możemy określić, czy na akcje jest popyt, czy też podaż. Pojęcie trendu jest jednak dużo bardziej skomplikowane, niż to omówiliśmy. Początkującemu inwestorowi szersze omawianie pojęć jest zbędne, i dlatego nie będziemy się tym zajmować dokładnie.

VII

SYMULACJA INWESTOWANIA W AKCJE

Aby zbadać faktyczne zyski i straty z inwestycji w akcje, przeprowadziliśmy symulację opartą na prawdziwych kursach giełdowych. Firmami, na których nasze badania się opierają, są TPSA, SofBank i Agora. Wyniki symulacji są bardzo ciekawe – zapraszamy się do zapoznania z nimi:

7.1 TPSA

TABELA 3
Kursy akcji spółki TPSA w poszczególnych dniach

Kurs (zł)	Dzień
12,75	31.12.2002
12,68	01.01.2003
12,56	02.01.2003
13,23	03.01.2003
13,23	04.01.2003
13,23	05.01.2003
13,15	06.01.2003
13,24	07.01.2003
13,13	08.01.2003
12,95	09.01.2003
13,15	10.01.2003
13,15	11.01.2003
13,15	12.01.2003
13,70	13.01.2003
13,55	14.01.2003
13,55	15.01.2003
13,25	16.01.2003
13,05	17.01.2003
13,00	18.01.2003
12,90	19.01.2003
12,70	20.01.2003
12,65	21.01.2003
12,60	22.01.2003
12,35	23.01.2003
12,70	24.01.2003
12,70	25.01.2003
12,70	26.01.2003
12,35	27.01.2003
12,70	28.01.2003
12,80	29.01.2003
12,80	30.01.2003

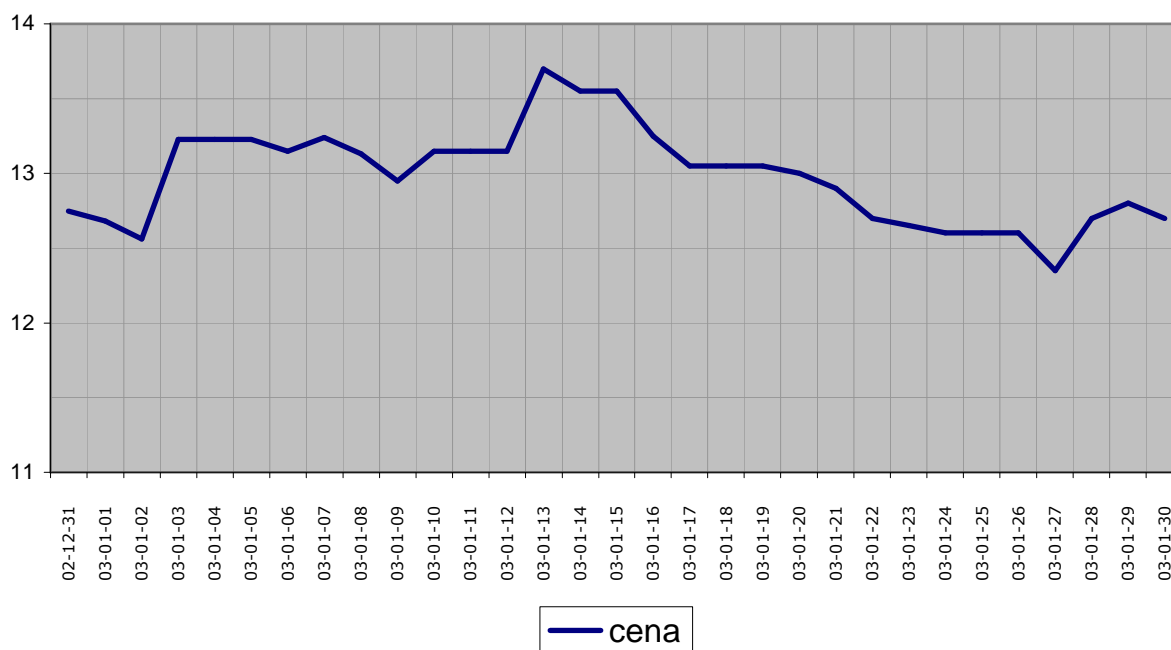
Akcje TPSA w dniu zakupu kosztowały każda po 12,75 zł. „Zakupiliśmy” możliwie jak największą ich ilość za 10.000zł. Ogółem wydaliśmy 9996,00 zł na 784 akcje. W dniu kończącym nasze badania każda akcja kosztowała 12,80 zł, co po przemnożeniu przez ich liczbę (12,80x784) daje nam kwotę 10035,20 zł. Jak więc widać, niewielki wzrost kursu akcji w trakcie 30 dni (ok. 0,3%) dał nam zysk kapitałowy 39,20 zł. Nie jest to szczególna kwota, biorąc pod uwagę fakt, iż zainwestowaliśmy 10.000 zł. Nasza inwestycja była więc nietrafiona, ponieważ nasz niewielki zysk zapewne nie wystarczy na opłacenie prowizji biura maklerskiego (patrz rozdział następny). Popatrzmy na poniższy wykres, przedstawiający kurs akcji TPSA przez badany okres:

W badanym przez nas okresie najkorzystniej byłoby zainwestować pieniądze w okresie 02 stycznia 2003 – 13 stycznia 2003. Nasz zysk kapitałowy z inwestycji o wartości blisko 10 tys. zł wyniósłby 907,44 zł. Taki zysk w ciągu zaledwie 9 dni wygląda znacznie lepiej. Z drugiej strony, podobna inwestycja w dniach 13.01.2003 – 23.01.2003 przyniosłaby nam

straty 1074,60 zł. W sumie jednak wahania kursu akcji tej spółki możemy uznać za niewielkie – wraz z ich wzrostem rosną możliwości potencjalnego zysku, ale również i strat. Aby zarobić, gracz giełdowy obserwować wahania spółki, następnie w ją zainwestować tak, by miał jak największy zysk. Zapoznajmy się z wykresem:

Wykres 11

Wykres zmian kursu akcji TPSA

7.2 SoftBank

TABELA 4
Kursy akcji spółki SoftBank w poszczególnych dniach

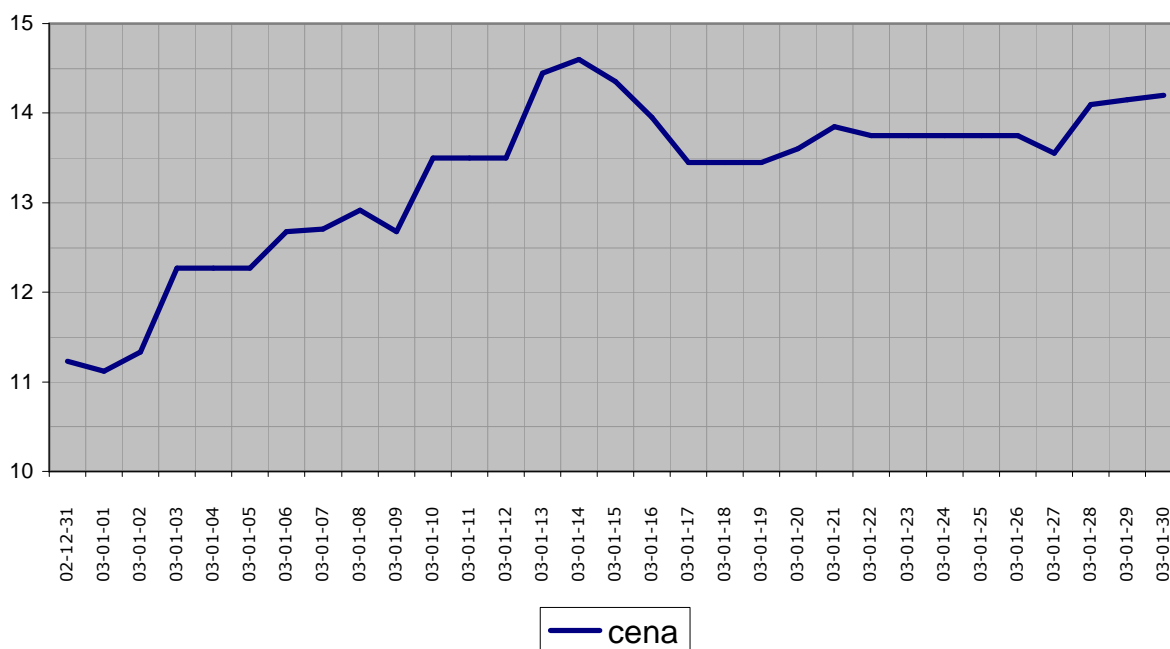
Kurs (zł)	Dzień
11,23	31.12.2002
11,12	01.01.2003
11,33	02.01.2003
12,27	03.01.2003
12,27	04.01.2003
12,27	05.01.2003
12,68	06.01.2003
12,71	07.01.2003
12,92	08.01.2003
12,68	09.01.2003
13,50	10.01.2003
13,50	11.01.2003
13,50	12.01.2003
14,45	13.01.2003
14,60	14.01.2003
14,35	15.01.2003
13,95	16.01.2003
13,45	17.01.2003
13,45	18.01.2003
13,45	19.01.2003
13,60	20.01.2003
13,85	21.01.2003
13,75	22.01.2003
13,75	23.01.2003
13,75	24.01.2003
13,75	25.01.2003
13,75	26.01.2003
13,55	27.01.2003
14,10	28.01.2003
14,15	29.01.2003
14,20	30.01.2003

Akcje Softbank-u w dniu zakupu kosztowały każda po 11,23 zł. „Zakupiliśmy” możliwie jak największą ich ilość za 10.000zł. Ogółem

wydalibyśmy 9994,70 zł na 890 akcji. W dniu kończącym nasze badania każda akcja kosztowała 14,20 zł, co po przemnożeniu przez ich liczbę ($14,20 \times 890$) daje nam kwotę 12638 zł. Jak więc widać, duży wzrost kursu akcji w trakcie 30 dni (ok. 26,5%) dał nam zysk kapitałowy 2643,30 zł. Jest to zysk bardzo duży, więc nawet po odjęciu prowizji maklerskich będzie on znaczny (patrz rozdział następny). Nasza inwestycja okazała się więc jak najbardziej trafiona. Popatrzmy na poniższy wykres, przedstawiający kurs akcji Softbank-u przez badany okres:

Wykres 12

Wykres zmian kursu akcji Softbank

W badanym przez nas okresie najkorzystniej byłoby zainwestować pieniądze w okresie 01 stycznia 2003 – 14 stycznia 2003. Nasz zysk kapitałowy z inwestycji o wartości blisko 10 tys. zł wyniósłby 3128,52 zł. Podobna inwestycja w dniach 14.01.2003 – 18.01.2003 przyniosłaby nam straty 1033,85 zł. W sumie jednak możliwa największa strata z tego okresu to jedynie ułamek potencjalnego zysku, który w tym przypadku jest znacznie większy. Akcje firmy SoftBank są dobrym przykładem akcji, w które warto było inwestować.

7.3 Agora

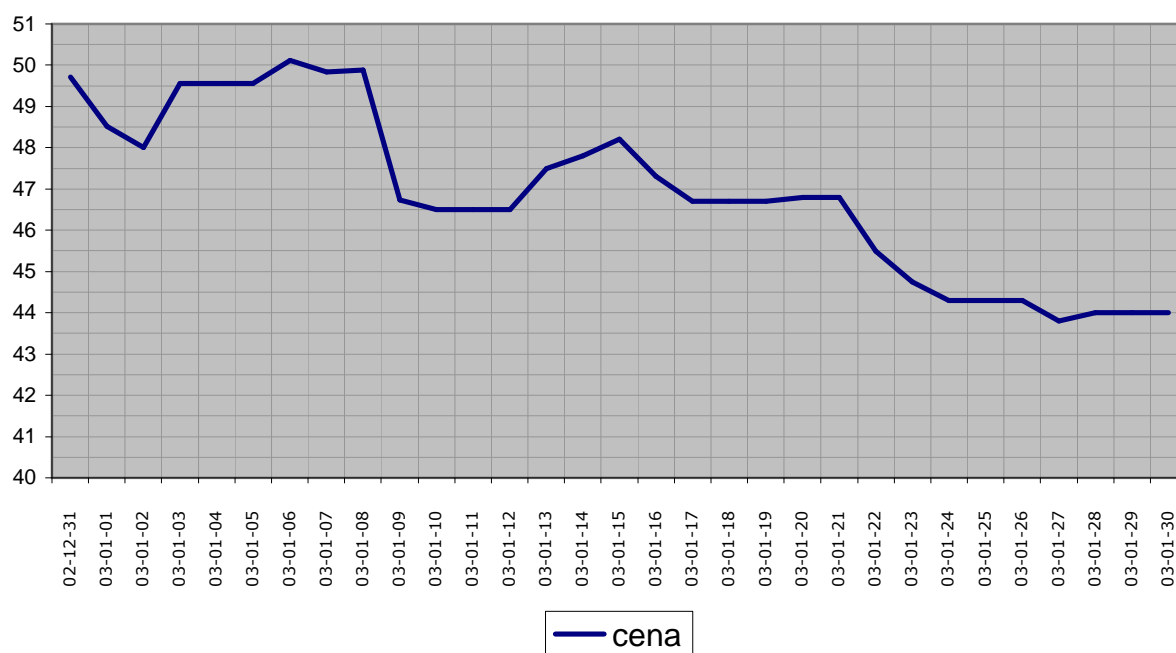
TABELA 5
Kursy akcji spółki Agora w poszczególnych dniach

Kurs (zł)	Dzień
49,71	31.12.2002
48,52	01.01.2003
48,01	02.01.2003
49,56	03.01.2003
49,56	04.01.2003
49,56	05.01.2003
50,11	06.01.2003
49,83	07.01.2003
49,88	08.01.2003
46,74	09.01.2003
46,50	10.01.2003
46,50	11.01.2003
46,50	12.01.2003
47,50	13.01.2003
47,80	14.01.2003
48,20	15.01.2003
47,30	16.01.2003
46,70	17.01.2003
46,70	18.01.2003
46,70	19.01.2003
46,80	20.01.2003
46,80	21.01.2003
44,50	22.01.2003
44,75	23.01.2003
44,30	24.01.2003
44,30	25.01.2003
44,30	26.01.2003
43,80	27.01.2003
44,00	28.01.2003
44,00	29.01.2003
44,00	30.01.2003

Akcje Agory w dniu zakupu kosztowały każda po 49,71 zł. „Zakupiliśmy” możliwie jak największą ich ilość za 10.000zł. Ogółem wydaliśmy 9991,71 zł na 201 akcji. W dniu kończącym nasze badania każda akcja kosztowała 44,00 zł, co po przemnożeniu przez ich liczbę (44,00x201) daje nam kwotę 8844 zł. Jak więc widać, duży spadek kursu akcji w trakcie 30 dni (ok. 11,5%) spowodowała, iż na tej inwestycji straciliśmy 1147,71 zł. Jest to spora strata, która dodatkowo się powiększy, gdy policzymy opłatę za prowizję w biurze maklerskim. Nasza inwestycja okazała się więc absolutnie niefortunna. Popatrzmy na poniższy wykres, przedstawiający kurs akcji Agory przez badany okres:

Wykres 13

Wykres zmian kursu akcji Agory

W badanym przez nas okresie najkorzystniej byłoby zainwestować pieniądze w okresie 02 stycznia 2003 – 06 stycznia 2003. Nasz zysk kapitałowy z inwestycji o wartości blisko 10 tys. zł wyniósłby 436,80 zł. Podobna inwestycja w dniach 06.01.2003 – 27.01.2003 przyniosłaby nam straty 1255,69 zł. Na powyższym przykładzie widzimy, że możliwy zysk jest znacznie mniejszy aniżeli straty. Dodatkowo odprowadzona będzie prowizja, która może go znacznie zniwelować. Agora jest więc firmą, w którą nie opłacało się inwestować w badanym przez nas okresie.

Bilans jest prosty – najbardziej dochodowe okazały się akcje Softbanku, gdzie zyskaliśmy 26,5%, co dało nam 2643,30 zł. Najbardziej stratni byliśmy z inwestycji w akcje Agory – tam straciliśmy 11,5%, czyli 1147,71 zł. Gdybyśmy zainwestowali we wszystkie trzy typy akcji, kupując je za maksimum 30.000 zł (po 10.000 na jedną firmę), otrzymalibyśmy zysk kapitałowy w wysokości $2643,30 + 39,20 + (-1147,71) = 1534,79$ zł. Około 40% z tej kwoty powinno wystarczyć na opłacenie prowizji maklerskich.

Powyższa symulacja pokazuje, iż pod względem zysku akcje są warte naszego zainteresowania. Zapewne jednak padnie kontrargument, że patrząc na stopień ryzyka możliwy zysk z zakupu akcji w naszej symulacji jest zbyt mały. Spójrzmy zatem na inny przykład – zdecydowanie rzadszy niż te, wybrane przez nas, niemniej jednak autentyczny. Zanotowaliśmy ceny akcji firmy Optimus w marcu 1999 i marcu 2000. Okres czasu i firma nie są przypadkowe – zaraz się dowiemy, dlaczego. Przyjmijmy, że na początku badanego okresu kupujemy akcje firmy za maksimum 10.000 zł (decyduje kurs z danego dnia), pod koniec okresu sprzedajemy wszystkie kupione wcześniej akcje po cenie kursu z dnia sprzedaży. Następnie zbadamy, jak prezentuje się nasz bilans w ciągu roku.

TABELA 6

Zysk z zakupu akcji firmy Optimus S.A. w okresie marzec 1999 – 2000

Czas zakupu	03 marzec 1999		03 marzec 2000		Bilans		
	Wartość 1 akcji	Ilość akcji / Wartość	Wartość 1 akcji	Ilość akcji / Wartość	Kwota zakupu	Kwota sprzedaży	Zysk
Wartość akcji (w zł)	40.30	248 9994.40 zł	360.50	248 89404 zł	9994.40	89404	79409.60

Jak widać, ktoś o niebywałym przeczuciu w ciągu roku mógł zarobić nawet 79409,60 zł. Gdyby tyle samo chciał zarobić na lokacie w banku, bank musiałby oferować odsetki w wysokości ok. 794%.

Podany wyżej przykład należy raczej do wyjątków – rzadko kiedy zdarzają się tak duże wzrosty kursów akcji. Niemniej jednak ukazuje on niemalże nieograniczone możliwości zarobku giełdowego. Wystarczy jedynie wnikliwa obserwacja rynku, no i trochę szczęścia.

VIII

BIURA MAKLERSKIE – ZESTAWIENIE OFERT

Dotychczas, mówiąc o zysku kapitałowym, rozpatrywaliśmy trzy zależności: kurs idzie w górę - bogacimy się, kurs jest stały - nie mamy zysku ani straty, kurs spada - tracimy pieniądze. Jest to jednakże jedynie teoretyczne założenie. Gdyby wszyscy, którzy grają na giełdzie mieli możliwość bezpośredniego kupowania i sprzedawania akcji, na giełdzie zrobił by się niewyobrażalny tłok i bałagan. Dlatego też zwykły, szary inwestor kupuje papiery wartościowe za pośrednictwem biura lub domu maklerskiego. Jest to instytucja, która ma bezpośredni dostęp do zlecenia i przyjmowania ofert i transakcji na giełdzie papierów wartościowych. Za swoje usługi każą sobie zapłacić - poprzez opłatę za założenie konta, abonament i prowizje od transakcji. Zakładając konto otrzymujemy konto inwestycyjne - wpłacamy na nie środki, które potem będziemy przeznaczać na zakup akcji. Fakt ten powoduje, iż korzystnie jest założyć konto inwestycyjne w banku, który prowadzi już dla nas rachunek - czas przelewu pieniędzy pomiędzy nimi będzie znacznie krótszy. Oferta poszczególnych biur maklerskich jest jednakże bardzo różnorodna, o wyborze najlepszej decyduje wiele czynników. Ważna jest np. lokalizacja i opłaty za prowadzenie konta. Alternatywą są transakcje poprzez internet - odpada kwestia lokalizacji, a i prowizje są generalnie znacznie mniejsze. Porównanie ofert tradycyjnych domów/biur maklerskich przedstawia tabela 7.1. Tabela 7.2 to opłaty za zlecenia internetowe.

Tabela 7
Porównanie ofert tradycyjnych biur maklerskich

Nazwa biura maklerskiego	Opłaty za prowadzenie rachunku	Prowizje od zleceń na zakup/kupno akcji	Uwagi	Liczba placówek
BDM PKO BP	40 zł / rok	40 zł + 1% nadwyżki ponad 2500 zł	10 zł za otwarcie rachunku	38
BM BPH PBK	30 zł / rok*	1% + 20 zł	200 zł za token (niobowiązkowo)	90
CDM Pekao SA	40 zł / rok	0,85% plus 25 zł	-	95
DI BRE Banku	50 zł / rok*	42 zł plus 1% kwoty powyżej 2500 tys. zł	-	22
DM Amerbrokers	120 zł / rok*	1,1%	-	1
DM BIG BG	40 zł / rok *	43 zł. plus 1% kwoty powyżej 2500 zł	-	14
DM BZ WBK	40 zł / rok	67 zł plus 0,85% nadwyżki ponad 5000 zł	Dostęp do rachunku poprzez WAP	49
DM Polonia NET	84 zł /rok *	38,4 zł plus 1% od nadwyżki ponad 2500 zł	-	2
ING Securities	30 zł / rok	1% plus 15 zł	-	31
Internetowy DM	36 zł / rok*	40 zł plus 1% od nadwyżki ponad 2500 zł	-	4
BM BGŻ	20 zł /rok*	40 zł plus 1% od nadwyżki ponad 2500 zł	-	73
Beskidzki DM	36 zł / rok*	40 zł plus 1% od nadwyżki ponad 2500 zł	-	20
DM Penetrator	Brak	25 zł plus 0,87% wartości transakcji	-	7
IDM Kredyt Banku	28 zł / rok*	1,25%	-	16

* - po przeliczeniu

** - jeżeli obroty wyniosą co najmniej 6,5 tys. PLN

Opracowano na podstawie: *Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie, dodatek do Gazety Wyborczej z dnia 23 stycznia 2003, s. 5*

*Tabela 8
Opłaty za zlecenia internetowe*

Biuro maklerskie	prowizja	Biuro maklerskie	prowizja
BDM PKO BP	0,45%, nie mniej niż 2 zł	DM BOŚ	0,4%, nie mniej niż 5 zł
BM BPH PBK	0,45%, nie mniej niż 6 zł	DM BZ WBK	Do 50000 zł – 0,49% powyżej – 0,45%
CDM Pekao S.A.	0,4%, nie mniej niż 8 zł	DM Polonia Net	0,39%, nie mniej niż 3,5 zł
DI BRE Banku	0,59%, nie mniej niż 10 zł	ING Securities	Nie mniej niż 10 zł; do 50 tys. zł – 0,25%; powyżej – 0,2%
DM Amerbroker	Do 25000 zł – 0,35%, nie mniej niż 2 zł, powyżej – 0,25%	Internetowy DM	0,25%, nie mniej niż 10 zł
DM BIG BG	0,49%, nie mniej niż 2 zł	IDM Kredyt Banku	0,25%, nie mniej niż 2 zł

Opracowano na podstawie: Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie, dodatek do Gazety Wyborczej z dnia 23 stycznia 2003, s. 5

O tym, czy oferta jest korzystna świadczy nie szereg cyfr, lecz to, jak się sprawdza w praktyce. Porównaliśmy powyższe oferty na przykładzie trzech transakcji, przedstawionych w poprzednim rozdziale. Zawieramy zatem następujące transakcje:

- Kupna 201 akcji Agory za kwotę 9991,71 zł i sprzedaży za 8844 zł
- Kupna 890 akcji Softbank-u za kwotę 9994,70 zł i sprzedaży za 12638,00 zł
- Kupna 784 akcji TPSA za kwotę 9996,00 zł i sprzedaży za 10035,20 zł

Wyniki zestawiliśmy w poniższej tabelce:

Tabela 9
Przedstawienie ofert biur maklerskich na przykładzie inwestycji w akcje
AGORA S.A

AGORA (KUPNO 9991,71 zł - SPRZEDAŻ 8844,00 zł)					
NAZWA BIURA	PROWIZJA ZA KUPNO	PROWIZJA ZA SPRZEDAŻ	PROWIZJA OGÓŁEM	STRATA KAPITAŁOWA	STRATA FAKTYCZNA
BDM PKO BP	114,92 zł	103,44 zł	218,35 zł	-1147,71 zł	-1366,06 zł
BM BPH PBK	119,92 zł	108,44 zł	228,36 zł	-1147,71 zł	-1376,07 zł
CDM Pekao SA	109,93 zł	100,17 zł	210,10 zł	-1147,71 zł	-1357,81 zł
DI BRE Banku	116,92 zł	105,44 zł	222,36 zł	-1147,71 zł	-1370,07 zł
DM Amerbrokers	109,91 zł	97,28 zł	207,19 zł	-1147,71 zł	-1354,90 zł
DM BIG BG	117,92 zł	106,44 zł	224,36 zł	-1147,71 zł	-1372,07 zł
DM BZ WBK	109,43 zł	99,67 zł	209,10 zł	-1147,71 zł	-1356,81 zł
DM Polonia NET	113,32 zł	101,84 zł	215,16 zł	-1147,71 zł	-1362,87 zł
ING Securities	114,92 zł	103,44 zł	218,36 zł	-1147,71 zł	-1366,07 zł
Internetowy DM	114,92 zł	103,44 zł	218,36 zł	-1147,71 zł	-1366,07 zł
BM BGŻ	114,92 zł	103,44 zł	218,36 zł	-1147,71 zł	-1366,07 zł
Beskidzki DM	114,92 zł	103,44 zł	218,36 zł	-1147,71 zł	-1366,07 zł
DM Penetrator	111,93 zł	101,94 zł	213,87 zł	-1147,71 zł	-1361,58 zł
IDM Kredyt Banku	124,90 zł	110,55 zł	235,45 zł	-1147,71 zł	-1383,16 zł

Źródło: opracowanie własne

Tabela 10

Przedstawienie ofert biur maklerskich na przykładzie inwestycji w akcje
SOFTBANK S.A

SOFTBANK (KUPNO 9994,70 zł - SPRZEDAŻ 12638,00 zł)					
NAZWA BIURA	PROWIZJA ZA KUPNO	PROWIZJA ZA SPRZEDAŻ	PROWIZJA OGÓŁEM	ZYSK KAPITAŁOWY	ZYSK FAKTYCZNY
BDM PKO BP	114,95 zł	141,38 zł	256,33 zł	+2643,30 zł	+2386,97 zł
BM BPH PBK	119,95 zł	146,38 zł	266,33 zł	+2643,30 zł	+2376,97 zł
CDM Pekao SA	109,95 zł	132,42 zł	242,37 zł	+2643,30 zł	+2400,93 zł
DI BRE Banku	116,95 zł	143,38 zł	260,33 zł	+2643,30 zł	+2382,97 zł
DM Amerbrokers	109,94 zł	139,02 zł	248,96 zł	+2643,30 zł	+2892,26 zł
DM BIG BG	117,95 zł	144,38 zł	262,33 zł	+2643,30 zł	+2380,97 zł
DM BZ WBK	109,45 zł	131,92 zł	241,37 zł	+2643,30 zł	+2401,93 zł
DM Polonia NET	113,35 zł	139,78 zł	253,13 zł	+2643,30 zł	+2390,17 zł
ING Securities	114,95 zł	141,38 zł	256,33 zł	+2643,30 zł	+2383,97 zł
Internetowy DM	114,95 zł	141,38 zł	256,33 zł	+2643,30 zł	+2386,97 zł
BM BGŻ	114,95 zł	141,38 zł	256,33 zł	+2643,30 zł	+2386,97 zł
Beskidzki DM	114,95 zł	141,38 zł	256,33 zł	+2643,30 zł	+2386,97 zł
DM Penetrator	111,95 zł	134,95 zł	246,90 zł	+2643,30 zł	+2396,36 zł
IDM Kredyt Banku	124,93 zł	157,99 zł	282,92 zł	+2643,30 zł	+2360,38 zł

Źródło: opracowanie własne

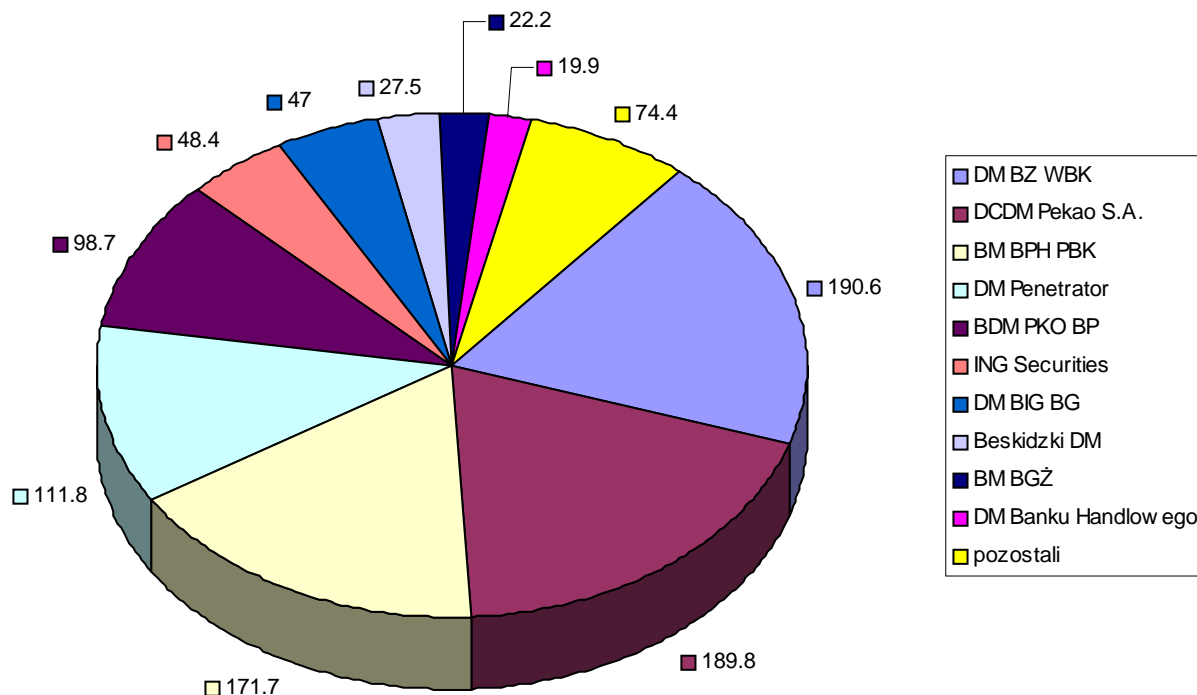
Tabela 11

Przedstawienie ofert biur maklerskich na przykładzie inwestycji w akcje
TPSA

TPSA (KUPNO 9996,00 zł - SPRZEDAŻ 10035,20 zł)					
NAZWA BIURA	PROWIZJA ZA KUPNO	PROWIZJA ZA SPRZEDAŻ	PROWIZJA OGÓŁEM	ZYSK KAPITAŁOWY	STRATA FAKTYCZNY
BDM PKO BP	114,96 zł	115,35 zł	230,31 zł	+39,2 zł	-191,11 zł
BM BPH PBK	119,96 zł	120,35 zł	240,31 zł	+39,2 zł	-201,11 zł
CDM Pekao SA	109,97 zł	110,30 zł	220,27 zł	+39,2 zł	-181,07 zł
DI BRE Banku	116,96 zł	117,35 zł	234,31 zł	+39,2 zł	-195,11 zł
DM Amerbrokers	109,96 zł	110,39 zł	220,35 zł	+39,2 zł	-181,15 zł
DM BIG BG	117,96 zł	118,35 zł	236,31 zł	+39,2 zł	-197,11 zł
DM BZ WBK	109,47 zł	109,80 zł	219,27 zł	+39,2 zł	-180,07 zł
DM Polonia NET	113,36 zł	113,75 zł	247,11 zł	+39,2 zł	-207,91 zł
ING Securities	114,96 zł	115,35 zł	230,31 zł	+39,2 zł	-191,11 zł
Internetowy DM	114,96 zł	115,35 zł	230,31 zł	+39,2 zł	-191,11 zł
BM BGŻ	114,96 zł	115,35 zł	230,31 zł	+39,2 zł	-191,11 zł
Beskidzki DM	114,96 zł	115,35 zł	230,31 zł	+39,2 zł	-191,11 zł
DM Penetrator	111,97 zł	112,31 zł	224,28 zł	+39,2 zł	-185,08 zł
IDM Kredyt Banku	124,95 zł	125,44 zł	250,39 zł	+39,2 zł	211,19 zł

Źródło: opracowanie własne

Liczba rachunków inwestycyjnych w poszczególnych biurach maklerskich (w tys.)

źródło: „Giełda Papierów Wartościowych” – dodatek do „Gazety Wyborczej”, 23.01.2003

Najbardziej popularnym domem maklerskim jest więc CDM Pekao S.A. W naszym zestawieniu ma on dość korzystne warunki, premiujące inwestujących duże pieniądze. Popularnym biurem maklerskim jest również DM BZ WBK, które w naszym zestawieniu wypadło najlepiej. Również i ono premiuje swoją ofertą inwestorów, których inwestycje opiewają na większą kwotę pieniędzy. O większym zaufaniu do CDM PEKAO zdecydowała zapewne większa liczba placówek, która wynosi 95. Głównym czynnikiem okazuje się być w tym wypadku wygoda klienta.

IX

ZAKOŃCZENIE

PODSUMOWANIE

Celem pracy było przybliżenie tematu inwestowania w akcje oraz zachęcenie do inwestowania na giełdzie. Z naszych badań wynika, że niewielka część ludzi inwestuje, bądź inwestowała w udziały firm. Wskaźnik procentowy w naszych badaniach wyniósł 30%, a więc jest znacznie niższy od tego, w krajach wysoko rozwiniętych, gdzie wynosi on nawet do 80%. Według badanych przez nas osób jest wiele powodów, dla których ludzie boją się inwestować w akcje. Najważniejszym jest przekonanie o zbyt dużych trudnościach, związanych z inwestowaniem, oraz zbyt dużym ryzykiem. Tymczasem okazuje się, iż wiele obaw spowodowanych jest najczęściej brakiem wiedzy oraz niesprawdzonych opinii o giełdzie. W rzeczywistości akcje mogą być bardzo dochodową inwestycją, mogącą przynieść większe zyski, niż jakikolwiek inny sposób inwestowania czy oszczędzania. Z drugiej jednak strony, niosą one ze sobą znacznie większe ryzyko. Podczas naszych badań staraliśmy się znaleźć sposoby, na zmniejszenie ryzyka inwestycji. Tych sposobów jest dużo, a każdy z nich w różnym stopniu zmniejsza ryzyko niepowodzenia inwestycji. Nie można jednak wskazać uniwersalnej metody, która pozwoliła by przystąpić do inwestowania bez najmniejszych obaw, bez jakiegokolwiek ryzyka. Każdy inwestor powinien wypracować sobie własną strategię działania, ewentualnie popartą którąś z metod zapobiegania stratom.

Z naszych symulacji i doświadczeń, popartych przekazaną wiedzą początkujący inwestor powinien wyciągnąć następujące wnioski:

- Warto inwestować na giełdzie, pod warunkiem posiadania odpowiedniego kapitału, wiedzy i wyczucia, jak również i szczęścia.
- Giełdą rządzą dwa podstawowe prawa – prawo popytu i podaży. One kształtują rozwój rynku i na nich się opiera cała reszta.
- Zysk inwestora to różnica pomiędzy ceną zakupionych akcji, a wartością uzyskaną ze sprzedaży po wyższej cenie.

- Jest jedna zasada, na której opiera się działanie giełdy – ktoś musi stracić, by inni mogli zyskać.
- Notowania na giełdzie są pochodną wielu czynników – stanów giełd światowych, stanu gospodarczego i politycznego, wyników finansowych firm itp.
- Istnieje wiele sposobów na przewidywanie stanu rynku – są to min. obserwacje trendów i różnego rodzaju analizy.
- Najlepszym sposobem na bezpieczne inwestowanie jest kierowanie się rozsądkiem i własnym doświadczeniem.

W naszej pracy staraliśmy się dostarczyć jak najwięcej rzetelnych informacji, dotyczących poruszanej problematyki. W trakcie gromadzenia materiałów uzyskaliśmy wiedzę na temat giełdy, akcji, papierów wartościowych. Być może w przyszłości będziemy mogli zdobyte teraz umiejętności zastosować w praktyce i odnosić sukcesy na giełdzie.

BIBLIOGRAFIA

- E. Alexander Saenz, Bernard Waszczyk „Inwestowanie na giełdzie w Polsce i na świecie” W-wa 2001
- Gazeta Wyborcza – numery od 29/12/2002 do 03/02/2003
- Portal ekonomiczny Bankier (www.bankier.pl)
- Serwis giełdowy OPTIMUS NET (biznes.onet.pl)
- Witryna internetowa Warszawskiej GPW (www.gpw.com.pl)

SPIS TABEL

TABELA 1	Odczytywanie danych tabeli giełdowych	12
TABELA 2	Straty z zakupu akcji firmy OPTIMUS S.A. w latach 2000-2001	46
TABELA 3	Kursy akcji spółki TPSA w poszczególnych dniach	55
TABELA 4	Kursy akcji spółki SOFTBANK w poszczególnych dniach	56
TABELA 5	Kursy akcji spółki AGORA w poszczególnych dniach	58
TABELA 6	Zysk z zakupu akcji firmy OPTIMUS S.A. w okresie marzec 1999-2000	60
TABELA 7	Porównanie ofert tradycyjnych biur maklerskich	63
TABELA 8	Opłaty za zlecenia internetowe	64
TABELA 9	Przedstawienie ofert biur maklerskich na przykładzie inwestycji w akcje AGORA S.A	65
TABELA 10	Przedstawienie ofert biur maklerskich na przykładzie inwestycji w akcje SOFTBANK S.A.	66
TABELA 11	Przedstawienie ofert biur maklerskich na przykładzie inwestycji w akcje TPSA	67

SPIS WYKRESÓW

WYKRES 1	Tradycyjny wykres giełdowy	10
WYKRES 2	Inny rodzaj wykresu giełdowego	11
WYKRES 3	Czy kiedykolwiek inwestował pan w akcje?	25
WYKRES 4	Czy kiedykolwiek inwestowała pani w akcje?	26
WYKRES 5	Dlaczego obawia się pan/i inwestowania w akcje?	26
WYKRES 6	Wahania cen akcji OPTIMUS w latach 1997 - 2003	45
WYKRES 7	Tendencje giełdowe	47
WYKRES 8	Trend wzrostowy	51
WYKRES 9	Trend spadkowy	52
WYKRES 10	Trend boczny	53
WYKRES 11	Wykres zmian kursu akcji TPSA	56
WYKRES 12	Wykres zmian kursu akcji SOFTBANK	57
WYKRES 13	Wykres zmian kursu akcji AGORA	58
WYKRES 14	Liczba rachunków inwestycyjnych w poszczególnych biurach maklerskich	12

ANEKS

Kwestionariusz wywiadu z grupą badanych osób

Zadaliśmy badanym dwa pytania.

1. Czy kiedykolwiek inwestował/a pan/pani w akcje?
2. Jeśli nie, to dlaczego?

